БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад ҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

36-хи жэлээ гарана

№ 256 (9088)
ОКТЯБРИИН 30
ПЯТНИЦА
1959 он

Сэн 20 мүнгэн.

Түнхэнэй аймаг хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ худалдаха жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэбэ

Агууехэ Октябриин 42-дохи жэлэй һайндэрэй, КПСС-эй ЦК-гэй ээлжээтэ Пленумэй угтамжада социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, Түнхэнэй аймагай ажалшад болзорһоо урид, октябриин 28-да хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ худалдаха жэлэйнгээ түсэб дүүргээ. Тиигэжэ, мяха худалдаха түсэбөө—100,3 процент, һү—102, хартаабха — 118,4, овощь—105,7 процент дүүргэбэ.

Нёдондоной энэ үеынхитэй жэшээлхэдэ, 5522 центнерээр ехэ мяхан, һүн—3896 центнер, 277 мянган үндэгэн, нооһон — 137 центнер, ороохо таряан—4265 центнер ехээр худалдагдаба.

Аймагай Сталинай, XX партсъездын нэрэмжэтэ, «Новый путь», «Искра» колхозууд эрхим амжалта туйлаһан байна.

Жэлэй эсэс болотор аймагай колхозууд үшөө 2 мянган центнер мяха, 4500 центнер һү түсэбһөө гадуур гүрэндэ худалдахаар хараална.

...РАЛАН НАРИЖУУЛГАДА ...ОЛООРОО ХАБААДАЕ

...алан нарижуулгын, ухаалан ...лгын дурадхалнуудые үйлэд... үргэнөөр нэбтэрүүлхэ гээ ...социалистическэ промышлен... саашадань хүгжөөхэ, тех... дэбжэлтэ туйлаха, үйлэд... эмхидхэлые һайжаруулха ...шухала арга боломжонуудай ...инь болоно гэжэ КПСС-эй ...эй июниин Пленумэй шиид...нүүд онсо тэмдэглэгдэ... Пленумэй тогтоол соо зааг...ай ёһоор ороноймнай про...енна түрүү предприятинуу... хүдэлмэришэд, инженерно-тех... хүдэлмэрилэгшэд уралан ...жуулгын, ухаалан зохёолгын ...мэридэ эдэбхитэйгээр хабаа...шад ороод, техническэ дэб... толгойлно. Тиигэжэ тэдэ... долоон жэлэй түсэбые болзор... урид дүүргэхын түлөө дэл... бүгэдэ арадай тэмсэлдэ ... ехэтэйгээр хабаадалсажа...

...мышленна предприятинууд ...ндөө долоон жэлэй түсэбые ...ахэ талаар тодорхой хэм...үүлгэ хараалаад, үйлэдбэ... зүблөөнүүд дээрэ зүбшэн ...һэн. Мүнөө олон хүдэлмэри... ажалай эмхидхэлые һайжа...һаа эхилээд, оньһото техни...эндхэн хубилгажа, бүтээ... дээшэлүүлхэ, үйлэдбэридээ технологи хэрэглэхэ хүрэтэр ... дурадхалнуудые олоор ...а. Энэ баримта хүдэлмэри... эрдэм болбосоролой жэл ...бүхэндэ дээшэлжэ, партиин ... июниин Пленумэй шиидхэ...дые бэелүүлтэдэ эдэбхи... хабаадалсажа байһаниие ... харуулна.

...публикымнай түрүү пред...нуудай коллективүүд ура... нарижуулгын, ухаалан зо... хүдэлмэриие зүбөөр ...жэ, үйлэдбэри дээрээ ... амжалта туйлажа эхи... Жэшээнь, Улан-Удын шэлэй ... КПСС-эй ЦК-гэй июниин ...эй шиидхэбэринүүдые зүб... хэлсэһэнэй һүүлээр партийна, ...юзна организацинууд ура... нарижуулгада хүдэлмэришэ...олоор хабаадуулхын зорил... шухала хэмжээнүүдые хараа... бэелүүлжэ эхилэнхэй. Мүнөө ... инженерно-техническэ хү...лэгшэд ухаалан зохёолгын ...эриие толгойлон, тэрээндэ ... хүдэлмэришэдые эдэбхи... хабаадуулна. Жэшээнь, ...слесарь нүхэр Сахаровский ... нарижуулгын хүдэлөөндэ ... хүдэлмэришэдые хабаадуул... гадна, өөрөө элдэб түхеэрэл... бодог юм. Һаяхан ролигуу...эдхэдэг түхеэрэлгэдэ авто...рэглэжэ, бүтээсыень таба ... дээшэлүүлжэ шадаа.

...шэлэн мяха-консервын ком... уралан нарижуулгые хү... техническэ Соведэй хү...дэ эрид хубилалта хэгдэ...на. Оруһон дурадхалнуудые ...онь хаража үзөөд, аша ... дурадхалнуудыень шэ...жа, үйлэдбэридэ түргөөр ...лхые оролдоно. Мүнөө ...адай үүсэлдэг, гэдэһэ-дотор ...аг цехүүдтэ уралан нари...шадай дурадхалаар ажал ... хэдэн хүдэлмэри оньһожо...ба.

... зарим тэды амжалта туй... байбашье, республикы... олонхи предприятинуудта ... бүтээсые дээшэлүүлхэ талаар шухала удхашанартай олон асуудалнууд хангалтагүйгөөр шиидхэгдэнэ. Партийна, үйлэдбэриин суглаанууд дээрэ уралан нарижуулгын хүдэлмэриие һайжаруулха тухай хэды хэлсэгдэһэн, тусхай тогтоолшье абтаһан аад, мүртэй юумэн хэгдэнэгүй. «Бурстрой» трест барилгын техникээр баян, эгээл ехэ организацинуудай нэгэн болоно. Эндэ ухаалан зохёолгые ёһотой үндэр хэмжээндэ табижа, тэрээндэ хүдэлмэришэд болон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые олоор хабаадуулха арга боломжо гүйсэд бии. Теэд трестын хүтэлбэрилэгшэд, партийна, профсоюзна организацинуудай энэ хэрэгтэ анхаралаа хандуулдаггүй дээрэһээ хүдэлмэришэдэй үнэтэ олон дурадхалнууд бэелүүлэгдэнгүйгөөр үлэдэг байна. Тиимэһээ барилгын олон участогуудта ажал ехэтэй хүдэлмэринүүд гараар хэгдэнэ, бии байһан техникэнь муугаар ашаглагдана. Барилгын хэрэгсэл гаргадаг комбинадай слесарь Бочинскиин оруулһан жэл соо аяар 118 мянган түхэригэй арьбалалта үгэхэ дурадхал удаан саг соо үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэнгүй хэбтүүлэгдээ.

Уралан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын хүдэлмэриие зүбөөр табяад, хүдэлмэришэдэй оруулһан үнэтэ дурадхалнуудые үйлэдбэридэ хэрэглэхэдэ ажалай бүтээсын эрид дээшэлхэнь, продукци гаргаха гүрэнэй түсэбые саг болзор соонь дүүргэлгэдэ ехээр нүлөөлдэг байһаниинь мэдээжэ.

Тиибэшье нютагай промышленностиин, «Бурпромсоведэй» системын предприятинуудта уралан нарижуулгые һайжаруулха талаар хубилалта хэгдэнэгүй. Хүдөө нютагуудтахи, мүн городуудтахи олзоборилгын артельнүүд, промкомбинадууд гол түлэб үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилдэг гээшэ. Эндэ ухаалан зохёолгодо хүдэлмэришэдые, технигүүдые олоор хабаадуулжа, гараар хэгдэдэг ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые оньһожоруулжа—хүнгэдхэхэ ехэ арга боломжо бии! Гансал тэрэ хүдэлмэриие һайнаар эмхидхэхэ хэрэгтэй ха юм. Министерствын, «Бурпромсоведэй» хүтэлбэрилэгшэд предприятинуудайнгаа инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдтэ тус асуудалаар шанга эрилтэ табихынгаа хажуугаар, тэдэнэртэ бодото туһаламжа үзүүлхэ уялгатай.

Уралан нарижуулга ямар нэгэ түхеэрэлгын бүтээсые дээшэлүүлгэдэ зорюулагдаһан байха юм гэжэ зарим хүтэлбэрилэгшэд буруу ойлгодог. Тиимэ бэшэ, уралан нарижуулгын дурадхалнууд ажалай эмхидхэлые, үйлэдбэриин технологиие нарижуулха, мүн бусадшье асуудалнуудта зорюулагдадаг бай на бшуу.

Предприятинуудай партийна. профсоюзна организацинууд түрүү уралан нарижуулагшадай үүсхэл оролдолгые үргэнөөр дэмжэжэ, ажахын шухала удхашанартай энэ хэрэгтэ хүдэлмэришэдые олоор хабаадуулхын тулада дары хэмжээ абаха уялгатай. Предприятинуудай хүдэлмэришэд, инженернүүд, технигүүд КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлэн, долоон жэлэй түсэбые уридшалан дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха байна.

...И. Микоян Москва бусахаяа мордобо

...СИНКИ, октябриин 28. ... Финляндиин правительст...ряалаар эндэ айлшалһан ...й Министрнүүдэй Соведэй ...эгшын Нэгэдэхи орлогшо ... Микоян Москва бусахаяа ...киһээ мүнөөдэр мордобо ...Р-эй Гадаадын худалдаа ...ай министр Н. С. Патоли...етскэ правительственна ху... наймаанай делегациин гэ... тэрэшэлэн Финляндиһаа ... байдаг элшэн сайд Э. Вуори Москва бусахаяа гаралсаһан байна.

Финляндиин премьер-министр Б. И. Сукселайнен, Финляндиин правительствын гэшүүд, дипломатическа түлөөлгын гэшүүд, Хельсинкиин ажал хэрэгэй хүнүүдэй. олониитын түлөөлэгшэд, Финляндиин болон бусад оронуудай журналистнууд аэродром дээрэһээ советскэ айлшадые мордохуулаа.

А. И. Микоян В. И. Сукселайнен хоёр аэродром дээрэ үгэ хэлээ.

А. И. Микоян Финляндяар аяншалжа ябаһанаа бусажа ерэбэ

...эй Министрнүүдэй Соведэй ...үүлэгшын Нэгэдэхи орлог... ... Микоян Финляндяар аян... ябаһанаа октябриин 28-да ... тусгаар самолёдоор Мос...жа ерээ. А. И. Микоян ...иин правительствын уряа...эдэ недели болоһон байна. ...дын худалдаа наймаанай министр Н. С. Патоличев түрүүтэй советскэ правительственна худалдаа наймаанай делегаци А. И. Микоянтай хамта Хельсинкиһээ Москва бусажа ерэбэ.

Финляндиһаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд Ээро А. Вуори тэрэ самолёдоор мүн Москва хамта ерэлсээ. (ТАСС).

СССР-эй Верховно Соведэй гурбадахи сесси

СССР-эй табадахи зарлалай Верховно Соведэй гурбадахи сесси октябриин 28-да Москвада боложо үргэлжэлөө. 1960 ондо СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ түсэб, Гүрэнэй бюджет палатануудай заседанинууд дээрэ тус тустаа зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Үгэ хэлэһэн депутадууд экономикын, эрдэм наукын, соёл культурын бүхы һалбаринуудта энэ жэл манай арадай туйлаһан ехэ амжалтанууд тушаа баяр омогорхолтойгоор тэмдэглэбэд. Америкын Холбоото Штадуудта Никита Сергеевич Хрущевой ошожо ерэһэниинь, буу зэбсэгүүдые бүгэдэниитээрээ, бүхы дээрэнь хуряаха программа ООН-эй Генеральна Ассамблейн заседани дээрэ дурадхаһаниинь мүнөө сагай угаа шухала удхашанартай хэмжээ-ябуулга болоно гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ. Ороной арадай ажахын түсэбэй, 1960 оной бюджедэй проектнүүдые һайшаагаад, эдэмнай ороной социалистическэ экономико болон ажалшадай энхэ дэлгэр байдал улам һайжаруулха зорилгонуудта бүрин харюусаха байха гэжэ депутадууд онсолон мэдүүлбэ.

Октябриин 28-най үглөөнэй заседани

Союзай Соведтэ

Үглөөнэй 10 часта Кремлиин Ехэ ордон соо Союзай Соведэй Түрүүлэгшэ депутат **П. П. Лобановай** хүтэлбэри доро **Союзай Соведэй** заседани нээгдээ. Эндэ депутат **А. А. Алимов** (Узбегэй ССР) түрүүлжэ үгэ хэлэбэ. Манай республикын ажалшад долоон жэлэйнгээ түрүүшын жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Промышленна үйлэдбэриин 10 һарын түсэб октябриин 22-то дүүргэгдэжэ, хэдэн зуугаад миллион түхэригэй хэрэгсэл даабариһаа гадуур бүтээгдэн гаргагдаа. Ороохо таряа, (барайгарые тоодо оруулангүй), мяха, һү, үндэгэ, ноохо, каракуль хурьганай арһан, торгоной үрэ гэхэ мэтые гүрэндэ худалдаха жэлэймнай түсэб болзорһоо урид дүүргэгдэбэ. Нёдондо жэлэй энэ үеынхиһээ 636 мянган тонноор ехэ сэбэрлэгдэһэн хлопок гүрэндэ худалдагдаад байна гэжэ депутат Алимов хэлэбэ.

Депутат **И. Л. Чурин** (Пермын область) трибунада гаража үгэ хэлэхэ зуураа, манай областиин металлургнууд, энергетигүүд, машина бүтээгшэд, химигүүд, нефтишэд, модо бэлэдхэгшэд, транспортын хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахынхид долоон жэлэй түсэбые 5—6 жэл соо. 1959 оной түсэбые — декабриин 20 хүрэтэр дүүргэхэ уялга абанхай. Олохон предприяти, барилга, колхоз, совхозуудай коллективүүд эдэ уялгануудаа дүүргэжэ байна гэбэ.

Депутат **А. И. Золов** (Беларуссиин ССР) үйлэдбэреэ тусхай мэргэжэлтэй болгохо асуудалнууд тушаа тогтожо хэлээ. Автомобилиин промышленностиие тусхай мэргэжэлтэй болгохын тула республика дотор хараалагдан бэелүүлэгдэһэн хэмжээнүүд продукци бүтээн гаргалгаяа миллиард хахад шахуу түхэригөөр ехэ болгохо, капитальна барилгануудта һомологдоһон мүнгэ зөөриһөө 350 миллион түхэриг арьбалха арга олгоо.

Энээнтэй дашарамдуулан, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй автомадаар зэбсэглэхэ, машина бүтээхэ асуудал эрхилдэг Гүрэнэй Комитедэй зүгһөө конструкторска организацинуудай хүдэлмэриие бүри һайнаар хүтэлбэрилдэг болохо шухала байһан тухайда хэлэбэ.

Депутат **П. З. Мешков** (Краснодарай хизаар) кукурузын, хүдөө ажахын бусад тарилгануудһаа хоёрдохи ургаса абалгаар хизаарай колхозуудай олоһон дүй дүршэл тухай хөөрэбэ. 1960 ондо хизаар доторнай 670 мянган гектар талмайһаа хоёр ургаса абахаар хараалагдана. Тиигээд байхада, мяха абалга амидын шэгнүүрээр үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 50 мянга тухай тонноор нэмэхэ байха. Мүн хүдөө ажахын машина, зэбсэгүүдые зохёохо хүдэлмэри үйлэдбэридэ дүтэлүүлхэ шухала гэжэ тэмдэглээ.

Депутат **К. Д. Петуховто** (Москва) үгэ үгтэбэ. Промышленность болон барилга хүтэлбэрилхэ хэрэгые шэнэдхэн хубилгаһанай һүүлээр заводууд, фабриканууд зорилгонуудаа һайнаар шиидхэдэг болоо. 1957 ондо Москва городой совнархозой харьяата промышленностиин бүтээн гаргаһан бүхы зүйлнүүдэй ургалтань 5,3 процент байһан аад, энэ жэлэй 9 һарын турша соо 9,5 процент болоһон байна. Ниислэл хотын промышленность 10 һарынгаа түсэбые октябриин 20 хүрэтэр дүүргээ. Проектын ба технологиин институдай туһаламжаар Москвада оньһон нарин, автомат түхеэрэлгэтэй 32 предприяти, 112 цех, үйлэдбэриин һалбаринууд бии болгогдожо эхилээ.

Москвагай барилгашад энэ жэлэй 9 һара соо 2 миллион шахуу дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүдые баряа. Энэмнай үнгэрээшэ жэлэйхиһээ 30 процентээр дээшээ болоно гэжэ нүхэр Петухов мэдүүлбэ.

Депутат **В. В. Гришин** (РСФСР) үгэ хэлээ. Долоон жэлэй агууехэ түсэбүүдые дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ ажалшадые элсүүлэн хабаадуулха хэрэгтэ профсоюзууд ехэ үүргэ дүүргэнэ. Коммунистическэ ажалай бригаданууд болон ударнигуудай хүдэлөөн улам үргэдэн дэлгэржэ байнхай. Мүнөө орон доторнай энэ хүдэлөөндэ 188 мянга үлүүтэй бригада, халаан, участок, 3 миллион шахуу хүдэлмэришэд, инженернүүд болон технигүүд хабаадажа байна. Валентина Гагановагай жэшээгээр үүсхэл гаргагшадай зэргэ улам үргэдэнэ. Ухаалан зохёогшод, уралан нарижуулагшадай тоо улам олошорно, техническэ дэбжэлтын хэрэгтэ тэдэнэй туһа нэмэри бүри ехэ боложо байнхай. Гансахан энэ жэлдэ ухаалан зохёохо, уралан нарижуулха 1 миллион 400 мянга үлүүтэй дурадхал хэрэглэгдэжэ, 7 миллиард үлүүтэй түхэригэй алмалта хэгдээ.

Сессиин үзэмжэдэ табигдаһан, СССР-эй арадай ажахые 1960 ондо хүгжөөхэ түсэбэй, Гүрэнэй бюджедэй проектнүүд арад зон тухайда, совет хүнүүдэй баян дэлгэр, болбосон һайхан байдалай эрилтэнүүдые бүхы талаарнь бүрин хангаха тухайда Коммунистическэ партиин, Правительствын табидаг айхабтар ехэ анхарал оролдолгоор нэбтэрэнхэй байна гэбэ.

—Америкын Холбоото Штадуудта ошоод ябахадаа Никита Сергеевич Хрущевой хэлэһэн үгэ бүхэниие бидэ хүдэлмэришэд, айхабтар баяртайгаар һонирхон шагнадаг байгаабди,— гэжэ Нижне-Тагильдахи металлургическа комбинадай сталевар депутат **В. Н. Лукьянов** (Свердловско область) хэлэбэ.— Эб найрамдал тухайда Никита Сергеевичын хэлэһэн ойлгосотой, тодо үгэнүүд ерээдүй сагта дэлхэйн бүхы арадууд амаглан тайбан ажаһууха аргатай болохо гэһэн этигэл найдабари бүхы дэлхэйн жиирэй хүнүүдэй зүрхэ сэдьхэлдэ түрүүлнэ.

Манай хэрэг һайнаар бүтэжэ байна. Совет. Эхэ оромнай үдэр бүри улам хүсэтэй, бүри баян болоно. Ажабайдалнай үшөө һайхан болоно. Гүрэнэйнгөө экономическа хүсэ шадалые улам саашадань хүгжөөн дэбжээхын түлөө тэмсэлдэ хабаадагша хүдэлмэришэд, инженернүүд болон бүхы совет хүнүүдэй зохёон байгуулхы эршэ зориг бүри ехээр бадарна.

Депутат **М. Ю. Шумаускас** (Литвагай ССР) үгэ хэлэхэдээ, манай республика долоон жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ ехэ арга боломжотой, элдэб хэрэгсэл үйлэдбэрилхэ талаар 1961 ондо бүтээгдэхэ гэжэ долоон жэлэй түсэбөөр хараалагдаһан хэм хэмжээе республикын промышленность ерэхэ жэлдэ туйлаха байна гэбэ.

Союзай Соведэй үглөөнэй заседани дээрэ мүн лэ депутадууд **Н. Байрамов** (Туркменэй ССР), **Н. И. Смирнов** (Ленинград), **С. А. Оруджев** (Азербайджанай ССР) гэгшэд үгэ хэлээ.

Национальностьнуудай Соведтэ

Национальностьнуудай Соведэй үглөөнэй заседани Кремлиин театрын байшан соо Национальностьнуудай Соведэй Түрүүлэгшэ депутат **Я. Ф. Пейвын** хүтэлбэри доро нээгдээ. Депутат **М. Я. Плудондо** (Латвиин ССР) үгэ үгтэбэ.

Латвиин ССР долоон жэлэй турша соо электротехническэ, радиотехническэ промышленность, прибор бүтээлгэ, транспортын машина бүтээлгэ, загаһанай промышленностя, хүдөө ажахыгаа саашадань ехээр хүгжөөхэ, 1959 оной гүрэнэй түсэбөөр тодорхойлогдоһон даабаринууд промышленна хэрэгсэл бүтээн гаргалгын, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгын, продукциин өөрын үные химдаруулгын талаар дүүргэгдэхэ, үлүүлэн дүүргэгдэхэ байха гэбэ.

Дунда һургуули дүүргэһэн залуушуул промышленностьда хүдэлхэ үргэн ехэ арга боломжотой болонхой. Мүнөө жэлдэ имагтал Грузиин совнархозой предприятинуудта дунда һургуули дүүргэһэн 6 мянга гаран залуу хүнүүд ажалда абтанхай.

Нүхэр Н. С. Хрущевой США ошоод ерээшэнь уласхоорондын айхабтар ехэ удхашанартай байһан тухай депутат **А. Ризаев** (Узбегэй ССР) хэлээ. Хүйтэн дайнай һуларжа байһан ушар, уласхоорондын тон шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхын тулада агуу ехэ хоёр гүрэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй һайн һайхан эхи табиһан ушар бидэнэрые, совет хүнүүдые баярлуулна гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдүүлбэ.

Урдань гээгдэнги байһан хуушанай Бухара Советскэ Зүүн зүгтэхи индустриальна томо районуудай нэгэн боложо байна гэжэ үгэ хэлэгшэ хөөрэнэ. Һаяшаг нээгдэһэн Бухарын газ гансахан Дунда Азиин ехэнхи хубиин, мүн Уралай промышленна центрнүүдэй эрилтэнүүдые хангаха юм. Долоон жэлэй турша соо областиин арадай ажахые хүгжөөлгэдэ һомологдохо мүнгэн энээнэй урда тээхи 40 жэлэйхидэ орходоо 2,8 дахин ехэ болохо байна.

Верховно Соведэй үзэмжэдэ табигдаһан СССР-эй 1960 оной Гүрэнэй бюджедэй проект, арадай ажахые хүгжөөхэ түсэбэй проект бүхы союзна республикануудай экономическа, культурна талаараа түсэбэй ёһоор, хурдан түргэнөөр хүгжэхэ ябадал хараалан табигдаа гэжэ депутат **А. А. Мюрисеп** (Эстониин ССР) мэдүүлээ. Эстониин экономикын хүгжэжэ байһан тухай, ажалшадай материальна ажабайдалай хэлбэришэгүйгөөр һайжаржа байһан тухай үгэ хэлэгшэ хөөрэжэ үгөө. Промышленность продукци бүтээн гаргаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэнэ. Мүн хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд, гайхамшагта амжалтануудые туйлаа. Колхоз, совхозуудта мяха абалга нёдондо жэлэй энэ үеынхидэ орходоо мүнөө жэлдэ 42 процентээр дээшэлээ, малай болон шубуудай тоо толгой олошороо. Ган гасуурай болобошье, һайн ургаса хуряагдаа. Буржуазна байгуулалтын үедэ хэзээдэшье үзэгдэхэгүй хурдан түргэнөөр өөрынгөө экономико болон культурые хүгжөөн, Советскэ Эстони Советскэ Союзай арадуудай аха дүүгэй эбтэй этэй бүлэ соо бата найдамтайгаар урагшаа дабшан ябана.

Депутат **К. Д. Дикамбаев** (Киргизиин ССР) үгэ хэлэхэдээ, эд зөөриие гамтайгаар гаргашалха асуудалнууд тухай тогтоһон байна. Мүнөө жэлдэ республика дотор советскэ, ажахын болон бусад организацинуудай аппарадые сомор болгохо тушаа нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдээ гэжэ тэрэ хэлээ. Гурбан область, хүдөөгэй 11 район болюулагдаа. Элдэб янзын жэжэ 130 организаци, предприятинууд болюулагдаһан, нэгэдүүлэгдэһэн байна.

Захиргаанай аппарадые шэнэдхэн хубилгаһанай ашаар хэдэн арбаад миллион түхэриг алмагдаха болоо.

Минии хүдэлдэг В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ электромашина бүтээлгын завод нёдондонойхидо орходоо продукци бүтээн гаргалгаяа 19 гаран процентээр ехэдхээ гэжэ депутат **В. Р. Газарян** (Армениин ССР) хөөрэнэ. Мүнөө тус предприяти өөрынгөө продукци СССР-эй олохон экономическа районуудһаа гадна, гадаадын оронуудта эльгээдэг юм. Доторой арга боломжонуудаа тооложо үзөөд, заводой коллектив долоон жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид—табан жэлэй турша соо дүүргэхэ гэһэн уялга абаа.

Заседани дээрэ депутадууд **Н. А. Михайлов** (РСФСР), **В. В. Маркевичюс** (Литвагай ССР), **Х. Назаров** (Таджигай ССР), **А. Ф. Диордица** (Молдавиин ССР) мүн лэ үгэ хэлэһэн байна.

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта)

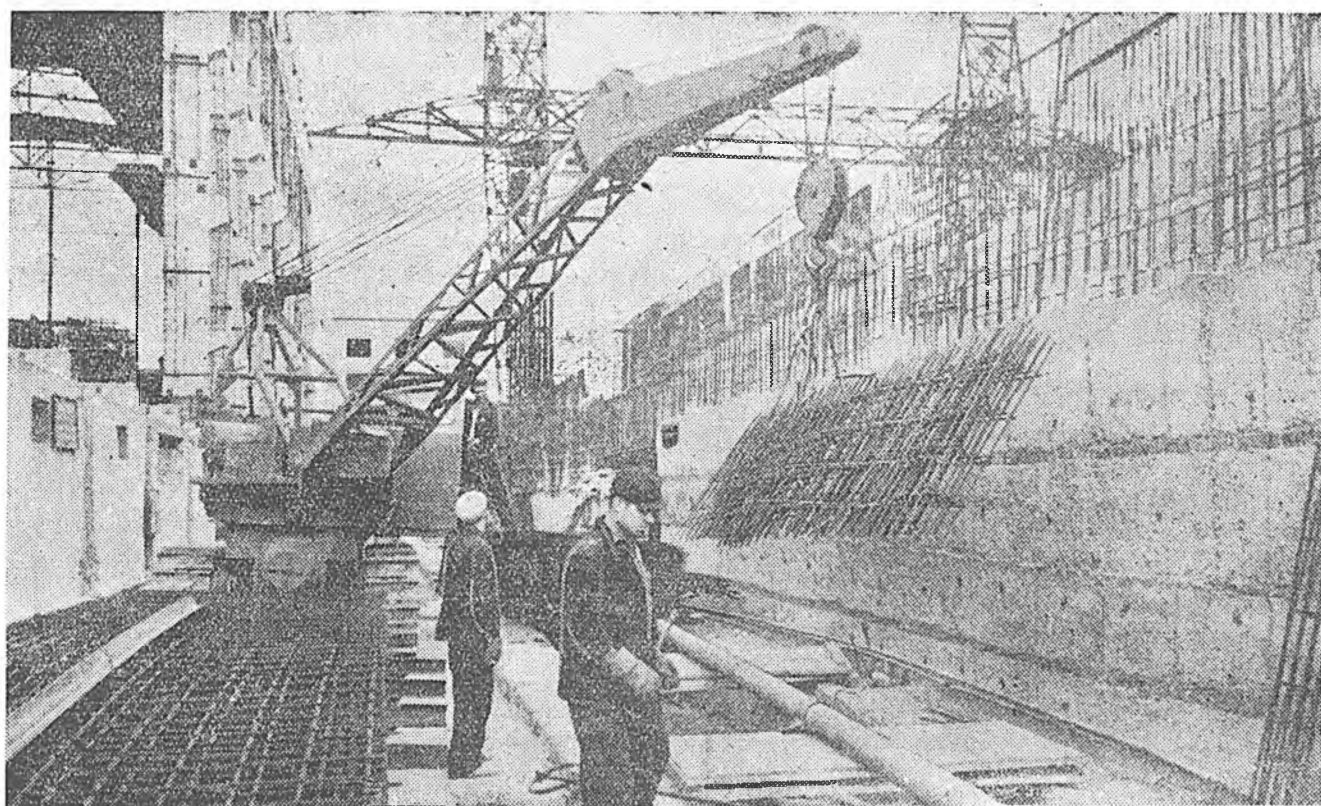

Воронеждохи атомна электростанциин барилга. ТАСС-эй фотохроника.

СССР-эй Верховно Соведэй гурбадахи сесси

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта)

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта)

Октябриин 28-най үдэшын заседани

Национальностьнуудай Соведтэ

Национальностьнуудай Соведэй үдэшын заседани Кремлиин Ехэ Ордон соо Национальностьнуудай Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо депутат **К. Кондучаловагай** түрүүлэлгэ доро болоо.

Туркмениин ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **Б. Овезовтэ** үгэ үгтэнэ.

— Советскэ Туркменистанай ажалшад нүхэр Н. С. Хрущевой Америкын Холбоото Штадуудта айлшалжа ерэһэнэйнь дүнгүүдые халуунаар һайшаажа, энэ аяншалга Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын эб найрамдалда дуратай гадаадын политикын агууехэ түүхэтэ илалта мүн гэжэ сэгнэнэ,—гээд тэрэ мэдүүлбэ.

1953 онойхидо орходоо бюджетнэ шэнэ жэлдэ Туркменистанай арадай ажахые хүгжөөлгэдэ 6 дахин ехэ мүнгэн зөөри һомологдоно гэжэ үгэ хэлэгшэ саашань мэдүүлнэ. Энэ хадаа нефтиин, нефть буйлуулдаг, химическэ, хүнгэн болон эдеэ хоолой промышленностиие бүри ехээр хүгжөөхэ, ашагта малтамалнуудые бэдэрхэ хүдэлмэри түргэдхэхэ, тэрэнэй хэмжээс ехэ болгохо арга боломжо олгохо юм. Хүдөө ажахыда һомологдохо мүнгэн зөөри ажал хүдэлмэриие үлэмжэ һайнаар оньһожоруулха, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, газар тарялангые улам һайнаар эрхилхэ арга боломжо олгохо байна.

Республикын арадай ажахые хүгжөөлгэдэ, социально-культурна хэмжээ-ябуулгануудта жэлһээ жэлдэ ехэ мүнгэн бюджедээр хараалагдана гэжэ депутат **М-С. И. Умаханов** (Дагестанай АССР) тэмдэглэнэ. Эндэ тон богонихон болзор соо промышленностиин шэнэ һалбаринууд байгуулагдаа. Машина бүтээдэг, электротехническэ, химическэ болон бусад предприятинууд баригдажа байнхай.

1965 оной эсэс хүрэтэр сад болон винограднигуудай талмайе 200 мянган гектар хүрэтэр үргэдхэхэ зорилго Дагестанай хүдөө ажахын ажалшад урдаа табинхай.

Республикын городуудые уһаар хангаха хэрэг һайжаруулха асуудал депутат табиһан байна.

Трибунада депутат **Б. Д. Зангиев** (Хойто-Осетиин АССР) гарана. Ороной ажахыда айхабтар ехэ удхашанартай томо предприятинууд республика доторнай баригдаа гэжэ тэрэ хэлэнэ. Эндэ үнгэтэ металлурги, машина бүтээлгэ, электротехническэ, эдеэ хоолой промышленность, барилгын индустри хүгжэжэ байнхай. Мал ажалай ашаг шэмэ абалгые дээшэлүүлхэ талаар дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, республикамнай РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан тугта 3 дахин хүртэһэн байна.

Мал ажалай ашаг шэмэ ехээр абадаг болохо хүдэлмэридэмнай кукурузын тарилгын талмайе үргэдхэһэн ушар нилээд ехэ туһа хүргөө. Ороohото ургамалнуудай тарилгын бүхы талмайн 60 процентые кукуруза эзэлдэг юм. Республика дотор баян ургаса үгэдэг кукурузын сортнууд ургуулагдадаг гэжэ тэмдэглээд, Хойто-Осетидэ гол түлэб үрэһэ хүрэнгэдэ хаагдаха кукуруза таряа һаа дээрэ гэжэ депутат Зангиев тоолоно.

Бүд нэхэдэг «Большевичка» гэжэ комбинадта хүдэлдэг депутат **Э. Я. Берзиньш** (Латвиин ССР) иигэжэ хөөрэбэ. Латвиин бүд нэхэгшэд бүхы дээрэнь продукци гаргаха 9 һарынгаа түсэб 104,2 процент дүүргээ, түсэбһөө гадуур 2 миллион шахуу метр пумаажан, торгон, ноohон бүд нэхэн гаргаа. Республикын бүд нэхэдэг предприятинуудта саашадаа техническэ дэбжэлтэ түйлаха хэмжээнүүд зохёогдонхой.

Үдэшын заседани дээрэ Далайн флодой министр **В. Г. Бакаев**, депутадууд **Г. С. Павлов** (Мариин АССР), **С. И. Кувыкин** (Башкириин АССР), **М. А. Искандеров** (Азербайджанай ССР), **Г. И. Чоговадзе** (Грузиин ССР) мүн лэ үгэ хэлээ.

Союзай Соведтэ

Кремлиин театрын байшан соо болоһон Союзай Соведэй үдэшын заседани дээрэ Союзай Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо депутат **Н. У. Базанова** түрүүлэгшээр һуужа, эгээн түрүүлэн депутат **А. Е. Кочинян** (Армениин ССР) үгэ абаба. Сессиин баталамжада табигдаһан СССР-эй 1960 оной гүрэнэй бюджет, арадай ажахые хүгжөөхэ түсэбые һайшаагаад, нүхэр Кочинян энэ жэлэй арба һарын түсэб болзорһоонь урид дүүргэһэн республикын промышленностиин хүгжэлтэ тухай хөөрэжэ үгөө.

—Азиин оронуудаар айлшалһан СССР-эй делегаци хэдэн хоногой урда тээ Москвагаа бусажа ерээ. Энэ делегацитай би ябалсаһан байнаб,—гэжэ депутат **Н. Зарипова** (Таджигай ССР) хэлэнэ. Индонезидэ, Индидэ, Бирмада—хаа хаанагүй ябахадамнай Советскэ Союзай эб найрамдалда дуратай гадаадын политикые үнэн зүрхэнһөө һайшаажа байһанаа тэндэхи хүнүүд мэдүүлээ һэн. Манай Эхэ оронойнэрэ хүндын түйлай ехээр дээшэлһые манай делегаци хараһан байна.

Депутадууд **И. Г. Кэбин** (Эстониин ССР), **В. И. Конотоп** (РСФСР), **А. П. Лупан** (Молдавиин ССР), **М. Абдыкулов** (Киргизиин ССР) мүн лэ үгэ хэлэһэн байна.

Октябриин 29-дэ СССР-эй Верховно Соведэй гурбадахи сесси хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлхэ.

(ТАСС).

1959 ондо мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха түсэбэй ямараар дүүргэгдэжэ байһан тухай, колхоз, совхозуудта малай тоо толгойн хэр олон болоһон тухай

(СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Центральна статистическа управлениин мэдээсэл)

КПСС-эй XXI съездын шиидхэбэринүүдэй ёһоор тогтоогдоһон долоон жэлэй түсэбэй даалгабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын тулада абаһан уялгаяа бэелүүлэн, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд 1959 ондо малайнгаа тоо толгойе бүри олон болгоо, мал ажалай продуктнуудые элбэгээр абажа, гүрэндэ ехээр худалдаа.

Мяха худалдаха жэлэй түсэб болзорһоонь урид 100,2 процент, үндэгэ — 101 процент, нооһо —102 процент дүүргэгдээ.

Мяхан. Энэ оной октябриин 20 хүрэтэр 5 миллион 986 мянган тонно мяхан (амидын шэгнүүрээр) худалдагдаа, үнгэрэгшэ жэлэй 9 һара 20 үдэрэйхидэ орходоо 1 миллион 723 мянган тонноор гэхэ гү, али 40 процентээр, 1953 оной тус үеынхиһээ 2,5 дахин ехэ мяхан худалдан абтаа.

Үндэгэн. 5 миллиард 381 миллион үндэгэн, 1958 оной октябриин 20 хүрэтэр худалдагдаһанда орходоо 1 миллиард 105 миллионоор гэхэ гү, али 26 процентээр, 1953 оной энэ үеынхиһээ 2,2 дахин олон үндэгэн энэ жэлдэ худалдан абтаба.

Ноohон. 1959 оной октябриин 20 хүрэтэр 343 мянган тонно, үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 43 мянган тонноор гэхэ гү, али 14 процентээр, 1953 оной тус үеынхиһээ 1,9 дахин ехэ ноohон худалдан абтаа.

Һүн. 22 миллион 287 мянган тонно, 1958 оной октябриин 20 хүрэтэр худалдагдаһанда орходоо 2 миллион 797 мянган тонноор гэхэ гү, али 14 процентээр, 1953 оной тус үеынхиһээ 2,3 дахин ехэ һүн худалдан абтаба.

Союзна республиканууудаар 1959 оной октябриин 20 хүрэтэр мал ажалай продуктнуудые худалдаха түсэбэй дүүргэлтэ доро харуулагдана:

	Мяхан		Һүн		Үндэгэн		Ноohон	
	Жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ процентээр	1959 онии 1958 оной тус үеынхитэй сасуулхада процентээр	Жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ процентээр	1959 онии 1958 оной тус үеынхитэй сасуулхада процентээр	Жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ процентээр	1959 онии 1958 оной тус үеынхитэй сасуулхада процентээр	Жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ процентээр	1959 онии 1958 оной тус үеынхитэй сасуулхада процентээр
РСФСР	100,1	143	92	115	100,3	127	101	116
Украинын ССР	94	126	98	114	104	124	104	114
Белоруссиин ССР	92	122	96	118	104	135	79	107
Узбегэй ССР	99,8	134	104	127	109	118	103	107
Казагай ССР	136	188	91	107	117	130	102	119
Грузиин ССР	86	123	96	114	95	119	102	114
Азербайджанай ССР	90	122	96	111	96	105	105	110
Литвагай ССР	95	140	99	115	97	118	82	103
Молдавиин ССР	82	109	112	130	89	106	106	115
Латвиин ССР	108	173	90	113	90	148	91	109
Киргизиин ССР	97	149	92	107	102	130	105	112
Таджигай ССР	98	152	105	120	112	126	100	106
Армениин ССР	85	112	98	107	65	110	100,6	104
Туркмениин ССР	85	114	98	103	98	119	97	101
Эстониин ССР	100,1	158	86	116	104	146	87	136

Мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдалга үргэлжэлһөөр.

* * *

Колхоз, совхозуудай мал 1959 ондо улам хүгжэжэ байгаа. Энэ оной октябриин 1 хүрэтэр колхоз болон совхозуудта малай тоо толгой нимээр олон болоо: эбэртэ бодо мал—48 миллион толгойгоор гэхэ гү, али 1958 оной октябриин 1-нэйхидэ орходоо 118 процентээр, тэрэ тоодо үнеэд—15,7 миллион толгойгоор гэхэ гү, али 112 процентээр олон болоо. Гахайн тоо толгой 46,2 миллион толгойгоор гэхэ гү, али 1958 оной октябриин 1-нэйхидэ орходоо 119 процент, хонин—111,9 миллион толгойгоор гэхэ гү, али 104 процент, шубуун—243,3 миллион толгойгоор гэхэ гү, али 150 процентээр олон болоо.

1953 оной октябриин 1 хүрэтэрхи үетэй сасуулхада колхоз болон совхозуудай малай тоо толгой нимээр олон болоо: эбэртэ бодо мал 37 процентээр, тэрэ тоодо үнеэд 53 процентээр; гахайн тоо толгой—78 процентээр, хонин—19 процентээр, шубуун — 85 процентээр олон болоо.

Союзна республиканууудаар малай тоо толгойн хэр олон болоһые иимэ дүнгүүд харуулна:

1959 оной октябриин 1-дэ байһан колхоз, совхозуудай малай тоо толгойе 1958 оной октябриин 1-тэй сасуулхада процентээр

	Эбэртэ бодо мал	Тэрэ тоодо үнеэд	Гахай	Хонин	Шубуун
РСФСР	119	112	120	104	153
Украинын ССР	121	116	118	104	141
Белоруссиин ССР	114	112	118	81	156
Узбегэй ССР	110	116	116	99	150
Казагай ССР	113	106	123	109	150
Грузиин ССР	105	104	124	104	160
Азербайджанай ССР	101	106	112	104	133
Литвагай ССР	125	113	121	84	138
Молдавиин ССР	121	122	122	102	160
Латвиин ССР	113	105	111	95	122
Киргизиин ССР	107	108	130	104	219
Таджигай ССР	106	112	123	90	210
Армениин ССР	105	109	114	106	166
Туркмениин ССР	100,2	103	100,7	96	158
Эстониин ССР	118	105	110	107	130

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Центральна статистическа управлени.

Ленинград. Металлическа заводойхид мүнгэ зөөри шадаал һаа багаар гаргашалан, мүнөө хүдэлжэ байһан үйлэдбэринингөө талмай дээрэ, долоон жэлэй эсэс хүрэтэр гидравлическа турбинануудые хоёр үлүүтэй дахин олоор бүтээхэ гэһэн уялга абаа. Энэ уялгань амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ байнхай. Жэлэй эхинһээ хойшо гидротурбина бүтээлгэ нёдондоной энэ үеынхи'э орходоо 18 процентээр ехэ болоо. **Зураг дээрэ:** гидротурбина бүтээдэг цех соо. Сталинградска ГЭС-тэ хэрэглэгдэхэ 226 мянган киловатт хүсэтэй турбинын моөрэ хабсаргагдажа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Занграйн аймагай «Улаан Эрхирик» колхозой ахалагша малшан Цыденжап Дондитов зунай үедэ малаа һайнаар таргалуулаа. Малай шэгнүүр сүүдхэ бүри 920 граммаар нэмэжэ байгаа. Һая нүхэр Дондитовай бригадын адуулдаг гүүртэһээ 127 толгой мал тус бүриин 3,5—4 центнер шэгнүүртэйгээр гүрэндэ худалдагдаба.

Зураг дээрэ: нүхэр Ц. Дондитов.

А. Мантаевай фото.

ЯМАРШЬЕ БЭРХЭШЭЭЛЫЕ ЗОРИГ ДАБАХА

Декабрь һарын нэгэтэ үглөөгүүр колхозой бригадир Алексей Яковлевич Арсеньев Анисья Комаровагай гэр соохиёо сэбэрлэжэ үрьдеэгүй байхадань орожо ерэбэ. «Баһал һолоомо түүбэрилхэеэ яба гэхэнь ааб даа» гэжэ Анисья бодоод, бригадиртаа: «Ошохоёо байнаб. Оройтошоо гээшэ гүб» гэбэ.

—Ондоо шухала хэрэгээр ерээб. Шамайе һаалишан болыш гэжэ гуйха һанаатай һэм. Юун гэхэбши,—гэжэ бригадир асуугаад, харюусахыень хүлеэн ядажа һуугаа һэн.

Анисья бага зэргэ бодоһоной удаа зүбшөөгөө бэлэй. Зүгөөр бригадирайнгаа «һаалишанаар хүдэлжэ шадаха гүш?» гэһэн асуудалда ганса үгөөр лэ «Шадахаб» гэһэн юм.

Тэрэ гэһээр гурбан жэл үнгэрөө. Мүнөө Анисья Комарова колхоз, аймаг соогоо эрхим һаалишадай нэгэн гэжэ тоологдодог. Энэ хүндэтэ нэрэдэ хүртэхын түлөө Анисья горьтойхон бэрхэшээл дабаһан байха юм.

Түрүүшээр һаалишан болоходоо үнеэ һаахада юун байха һэм гэжэ бодоһон аад, үнэхөөр ажаллахадаа нилээдгүй бэрхэдээ бэлэй. Үглөөнэй 5 часһаа үдэшын шэб харанхы болотор сүлөөгүй ажаллаха гээшэ амар бэшэ бшуу. Үглөөгүүр үнеэдээ һаагаад, байрыень сэбэрлэхэ, үбһэ тэжээлыень буйлуулжа бэлдэхэ, тиигээд үдын, үдэшын һаалга үнгэргэхэ хэрэгтээ түрүүшээр дииилдэхээ һанадаг байгаа. Үниинэй дүй дүршэлтэй һаалишан Анна Бутакова, колхозой зоотехник Анна Ивановна Маковеева Анисьяда ехэхэн туһа хүргөө юм. Тэдэнэр дошхон үнеэдые яажа номгоруулха, ашаг шэмынь дээшэлүүлхэ тухай ходо заабари, зүбшэл үгэжэ байдаг һэн. Мүн өөрөөшье мэргэжэлээ дээшэлүүлхын тула саг үргэлжэ оролдодог байгаа.

Эрхим нүхэдөөрөө хамта Анисья Комарова даажа абаһан үнеэдэйнгээ нэжэжэд бүриһөөнь нёдондо жэл 1985 литр һү һаажа, колхоз соогоо түрүүлээ һэн. Энэнь колхозой бүхы үнеэдһээ һаагдаһан һүнэй дундa зэргын дүнһөө 147 литрээр ехэ байгаа. Анисьяынгаа амжалтаар урмашаһан колхозой һаалишад долоон жэлэй түрүүшын жэлдэ үнеэн бүриһөө 2000 литр һү һааха гэһэн социалистическэ уялга абаһан юм. Тиихэдэ зарим һаалишад даалгагдаһан үнеэдэйнгээ тус бүриһөө 2100 литр һү һаахабди гэжэ мэдүүлээ һэн. Тэдэнэй дунда Анисья Комарова оролсоо бэлэй. Байгша оной түрүүшын үдэр, һаранууд үнгэржэл байба.

Зунай һүүл багаар үнеэдэй һүеэ эгээл нэмээжэ байха үедэ Валентина Гагановагай дэлгэрүүлһэн

В. Гагановагай үүсхэлые дэмжэгшэд

үүсхэлые Анисья Комарова с... һайшаан ажаллаха гэжэ ш... дэбэ. Тиигэжэ өөрынгөө ... жа байһан һүтэй үнеэдые ... һаалишанда даалгаад, ашаг ш... багаар үгэнэ гэлсүүлдэг үнеэ... даажа абаа һэн. Тэрэ гэһээр ... бан һара үнгэрөө. Энээхэн үе... Анисья даажа абаһан үнеэдэйн... ашаг шэмые горьтойгоор дээ... лүүлжэ шадаа. Тэдэ үнеэдэ... түс бүриһөө үнгэрһэн 9 һарын ... шада 1506 литр һүн һаагда... Энэнь ганса колхоздонь бэшэ, ... аймаг соо эрхим дүн юм. «... байкалиин һаалишадай жэшээ... уялгаяа заатагүй дүүргэхэб» гэ... Анисья хөөрэнэ.

Иигэжэ Бичурын аймагай ... говскиин нэрэмжэтэ колхозой һ... лишан Анисья Комарова КПСС ЦК-гэй ээлжээтэ Пленумые, ... Агуухэ Октябриин 42 жэлэй ... һайндэрые угтажа байнхай.

Т. Байм...

ХОНИДОО ТАРГАНААР ОНДО ОРУУЛХАНЬ

КПСС-эй ЦК-гэй ээлжээтэ Пленумые ажалай бэлэгээр угтахын тула Сталинай нэрэмжэтэ колхозой малшад мүнөө үедэ улам һайнаар ажаллажа байна. Малшадай гол анхаралынь үбэлжэлгэдэ бэлдэхэ хэрэгтэ хандуулагданхай. Тиигэжэ хото хорёогоо заһабарилжа дулаална. Жэшээлхэдэ, Цыренжап Базарович Аюшеев үбэлжэлгэдөө эрхимээр бэлдэнхэй.

Мүнөө жэл нүхэр Аюшеев өөрынгөө нүхэр Цыремпилтэй хамта 700 гаран хони үбэлжүүлхэеэ байна. Иимэ олон хонидые нэгэ отарада үбэлжүүлжэ, гарза хоролтогүй... ондо оруулхын тула горьтой б... хэл хэрэгтэй ха юм. Эгээл т... һээ Цыренжап Базарович өөры... хүсөөр 100 гаран центнер үбһэ, ... центнер зелёнко сабшажа, газа... һурилжэрхинхэй.

—Эдэ үдэрнүүдтэ хонидоо ... хагдатай бэлшээридэ, мүн таря... һуури дээгүүр ябуулжа, һайса ... галуулжа байнабди. Мүнөө тар... һан хонидоо багаханшье тураа... ондо оруулхаб,—гэжэ Цырен... Базарович мэдүүлнэ.

Д. Цыремпил...

Зэдэ.

Социалистическэ уялгануудай дүүргэлтые шалганабди

— Түсэб, уялгануудаймнай дүүргэлтэ барагтай гээшэ ха,—гэжэ Калининай нэрэмжэтэ колхозой партийна комитедэй секретарь А. Цыбанов манай асуудалда харюусана. Теэд бодото байдалынь хараад үзэел даа.

Хүдөө ажахын ургамалнуудай ургаса үнэхөөрөөшье баян байгаа. Колхоз тарилгын бүхы талмай дээрэһээ дунда зэргээр 13,7 центнер ороohо таряа суглуулаа, мүн овощиин, хартаабхын, тэжээлэй бусад ургамалнуудай муу бэшэ ургаса хуряагдаа. Энээнэй ашаар гүрэндэ таряа тушааха уялгаяа 3 мянга гаран центнерээр үлүүлэн дүүргэһэн байха юм. Хойто жэлэй тарилгын үрэһэ, хүрэнгэ гүйсэд хаагдаад, колхознигуудай ажалта үдэртэ нилээд ехэ ороohо таряан болон овощь хубаагдахань.

Гадна тус колхоз шэнгеэр барилгын хүдэлмэри дэлгэрүүлһэн ажахы Мухаршэбэрэй аймаг дотор үсөөн байха. Үнгэрһэн жэлэй туршада хамта 58 шэнэ барилга хэгдэжэ дүүргэгдээ. Тэндэ малай шэнэ байранууд, полевой станууд, хушагдамал тоогууд, клуб, улаан булан, һургуулиин мастерской гэхэ мэтэ баригдажа, ашаглалгада үгтөө.

Энэ юу харуулнаб гэхэдэ, эндэ ниитынгээ ажахы эрид хүгжөөхэ талаар ехэ арга боломжонуудай, хүсэ шадалай байһаниие гэршэлнэ. Үнэхөөрөөшье, тус ажахын машина, техникээр, хүдэлмэриин хүсөөр баян. Суулгын МТС-эй машинно-тракторна паркые бүхыдэнь тус колхоз худалдажа абаһан юм. Мүнөө жэл энэ ажахы үшөө хоёр колхозые нэгэдүүлжэ, бүри томо болонхой.

Теэд энэ ехэ хүсэн колхозой бүхы һалбаринуудые хүгжөөлгэдэ хэр зэргэ, хэр зүбөөр хэрэглэгдэнэ гээшэб? Бирагүй гэжэ сэхынь хэлэхэ хэрэгтэй. Энээниие иимэ баримта гэршэлнэ. Мал ажал, илангаяа хонин ажал колхозой гол һалбари болоно. Энэ һалбаринь гээгдэлдэ ороо.

ТОН ШУХАЛА АЖАХЫГАА ГЭЭГДЭЛЬЭЭНЬ ГАРГАХА

Абаһан уялгын ёһоор 4750 центнер мяхан, 9 мянган центнер һүн, 550 центнер ноohон гүрэндэ худалдагдаха байгаа. Мүнөө 2557 центнер мяхан, 4632 центнер һүн, 410 центнер ноohон тушаагданхай. Энээн дээрэһээ харахада, абаһан социалистическэ уялга жэлэй дүүрэтэр дүүргэгдэхэгүй аюулда хүргэгдөөд байна.

Гүрэндэ тушаагдахаар 1300 эбэртэ бодо мал, 4400 шубуудай шахан таргалуулагдажа байгаашье һаань, мяха тушааха түсэб эрид хубилалтагүйгөөр дүүргэгдэхэнь бэрхэтэй. Мүн һү тушааха түсэб таһалдаха шахуутай. Юуб гэхэдэ, октябриин тэнгэй мэдээгээр нэгэ үнеэнһээ 1500 литрын орондо миил 819 литр һүн һаагданхай.

Һаяхан эндэ малшадай ехэ суглаан болоо. Энэ суглаан дээрэ энэ гээгдэл тухайгаа, гээгдэлһээ гараха хэмжээнүүд тухайгаа колхозой хүтэлбэрилэгшэд малшадтаяа зүбшэжэ, эрид хубилалта хэхые оролдохо бэзэ гэжэ һанагдаа һэн. Теэд тиигээгүй. Эндэ малшад мяха абалгаар, һү һаалгаар шэнэ уялга абаа. Тиихэдээшье нэгэ үнеэнһээ һара бүридэ оройдоол 180 литр һааха гэһэн байна. Суглаан дээрэ колхозой зоотехник Б. Мижитов, парткомой секретарь А. Цыбанов, мал ажалай талаар түрүүлэгшын орлогшо Б. Ширипнимбуев байгаашье һаа, һү һаалгые дээшэлүүлхэ талаар эрид хэмжээнүүдые хараалуулжа шадаагүй. Энэнь ехэ гэмшэлтэй.

Гэхэтэй хамта эндэ малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ бүхы арга бии. Колхоз үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхээ, үнеэн бүридэ 9 тонно силос даргаданхай, мүн ороohо таряанай зүйлшье элбэгээр абтанхай.

Мал ажалай ашаг шэмэ ехээр абахын тула эндэ юун дуталданаб гэбэл, имагтал колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй. нэн түрүүн түрүүлэгшэ нүхэр Л. Цыреновой үмэнэһөө эмхидхэлэй хүдэлмэри һулаар ябуулагдана.

Социалистическэ уялга абаха гээшэ хооһон үгэ бэшэ, харин ажахыемнай саашань хүгжөөхэ шухала арга нүхэсэл мүн. Тиимэһээ хэлэһэн үгэдөө хододоо эзэн байха, үнэн зүрхэнһөө оролдохо, мэргэжэл шадабаряа, хүсэ ш... лаа гаргахаһаа т... шээхэгүй хэрэгтэй.

Тиигээд зарим һа... риин амжалтаар да... раад, гол шухала ажах... мартажа болохогүй. Эгээл ... марталга эндэ ушараа г... ха. Колхозой хүтэлбэрилэ... мал ажал дээгүүрээ ябада... малшадтаяа хөөрэлдэдэг, з... дэггүй гээ һаа буруу юумэ ... Теэд гансахан энээгээр хэрэг ... дэггүй хамнай даа. Колхоздо ... мэ, гүүртэнүүдые даагшад о... мүн зоотехник, ветфельдшер... шье бии. Эдэ мэргэжэлтэдэй ... хэрэг малшадай эрилтые хүсэд... ганагүй. Тэдэнэр һаалиша... мал адуулагшадта, хонишодто, ... буушадта бодото туһаламжа ... гэнэгүй. Ехэнхидээ захяа, з... ряар үнгэрхэ ябадал үзэгдэнэ. ... мэргэжэлтэдтэ шанга эрилтэ ... хозой правлениин зүгһөө таб... нагүй. Гадна зарим мэргэжэлт... шадаха ажалдань хубаарилаа... биха гэжэ оролдоногүй. Тии... тэдэнэр олоһон мэргэжэлээр... дэлнэгүй. Энээнһээнь болож... буу, гахай үсхэбэрилхэ хэрэг ... муугаар ябуулагдана. Мүн нс... венна аргаар мал үрэжүүлхэ ... дүүргэгдэнэгүй. Һүүлэй мэд... эндэ 2 мянга шахуу хонид ү... лэглээгүй үлэшоо. Энэ хүдэл... нигэжэ ябуулдагайнь аша үр... дэ, мүнөө жэл 100 эхэ мал ... һөө 55 хурьган, 44 тугал, н... хайһаа 9 поршоонхо абтаад ...

Колхоз малай байра нил... барибашье, малшадай ажалы... гэдхэхэ, оньһожоруулха т... өөдтэй юумэ хээгүй. Автоуһ... дүүжэн харгы гэхэ мэтэ тух... гэнүүдые тодхохо гэжэ үнин... раалагдаһан аад, мүнөө б... нэгэниниишье бүтөөгүй, хэзээ ... хэнь мэдэгдэнэгүй.

Мал ажалай амжалта гол ... малшад, мэргэжэлтэдһээ ду... ха байһаниинь мэдээжэ. Т... хүсые зүбөөр элсүүлжэ, үдэр... гол шухала ажахыгаа гээ... түргөөр гаргажа, абаһан у... дүүргэхын тула колхозой хү... рилэгшэд эрид хубилалта хэ... зэ гэжэ найдагдана.

М. Булан...

КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн

Үйлэдбэри дээрэ техническэ дэбжэлтэ туйлахын түлөө уралан нарижуулгада олоороо хабаадалсая!

ЗАЛУУШУУЛЫЕ ОЛООР ХАБААДУУЛХА

(*Н. К. ЕНИН, Сэмбын фабрикын нэхэлгын цехын мастер*)

Сэмбын фабрикада уралан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшодой мүрысөөндэ залуу хүдэлмэришэд үсөөн хабаадалсана. Жэшээлхэдэ, фабрикымнай уралан нарижуулдаг 72 хүнэй тоодо оройдоо 5—6 залуу хүдэлмэришэд оролсоно.

Нүхэр Колесниковагай хүтэлбэрилдэг комсомолой комитет предприятиингаа залуушуулай дунда уралан нарижуулгын хүдэлмэри мүртэйгөөр ябуулнагүй. Комсомолой горком, Октябрьска райком манай организацида багаар туһална. Фабрикадамнай болоһон уралан нарижуулагшадай конкурс тухай дуулаагүй хүнүүд олон байха.

Манай коллектив тиимэ дурадхалнуудые хэрэглэһэнэй ашаар жэл соо 280 мянган түхэригэй арьбалалта хэхэ гэһэн уялгаяа юһэн һарын хугасаа соо дүүргэбэ. Энэ мүрысөөндэ залуушуулай эдэбхитэйгээр хабаадалсаа һаа, үшөө ехэ амжалта туйлагдаха һэн.

Уралан нарижуулга, ухаалан зохёолгын хүдэлмэри хүтэлбэрилдэг инженер нүхэр Гавейкын залуу хүдэлмэришэдые энэ хэрэгтэ олоор хабаадуулха хэмжээ абахыень хүлеэгдэнэ. Залуушуулаймнай дунда техническэ эрдэм мэргэжэлтэй хүн олон ха юм.

Сугтаа хүдэлхэдэ урматай

(*В. П. КУЛАКОВ, „Механлит" заводой технолог*)

Манай заводой уралан нарижуулгын хүдэлмэридэ 90 гаран хүн хабаадалсадаг. Эдэнэр үйлэдбэриин ямаршье орёо асуудал шиидхэжэ шадахаар хүсэн болоно. Бухы хүдэлмэришэдэймнай 5 хүн бүхэнэй нэгэниинь уралан нарижуулагша болонхой.

Зарим ушарта уралан нарижуулагшад хамтаараа хүдэлмэрилжэ, аша үрэ ехэтэй һайн түхеэрэлгэ зохёодог байна. Тиимэһээ манай заводто уралан нарижуулагшадай ажал ондоошоор эмхидхэгдэнхэй. Ондоо ондоо мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдһөө бүридүүлэгдэжэ, зохёон ажаллаха 4 бригада эмхидхэгдээ.

Манай бригада 3 хүнһөө бүридэнхэй. Слесарь Юрий Шапиро фрезеровщик, хаяруулдагша, электрогагнууршын мэргэжэлтэй юм. Нүхэр Шапиро ямаршье ажал бүтээхэ, юушье тааруулжа шадаха байха. Токарь Владимир Оленников мэргэжэлээ һайнаар шудалһан байна. Бидэнэр хүдэлмэриингөө һүүлдэ сугларжа, ухаалан зохёохо юумэеэ зүбшэн хэлсэдэгбди.

Июлиин 1-һээ эхилээд уралан нарижуулагша, ухаалан зохёогшо залуушуулай конкурс 3 һарын туршада үнгэргэхэ гэжэ ВЛКСМ-эй обком шиидхэһэн юм. Манай бригадынхид тус конкурсдо эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, уралан нарижуулгын 7 дурадхал оруулаад, 9 мянган түхэриг арьбалха аргатай боложбди.

Өөһэдөө хэхэ ёһотойбди

(*С. С. ФЕЩУК, ПВЗ-гэй вагон хабсаргадаг цехын мастер*)

Зүүн Сибириин барилгануудта хабаадалсахаар 1953 ондо комсомолой путёвкоор Киев городһоо 12 комсомолшууд ерэһэн байгаабди. Ажаллажа эхилһэн түрүүшын үдэрһөө бэрхэшээлнүүдтэй ушардаг, халаанайнгаашье даабарие хүсэд дүүргэдэггүй һэмди. Тиихэдэ манай ажалда хэншье туһаламжа үзүүлдэггүй һэн. Хэдэг ажалаа хүнгэдхэхын тула уралан нарижуулга хэжэ эхилһэн байнаб. Тиигэһэнэйнгээ ашаар 40 вагоной орондо 100 вагон бүтээдэг болоһон байгаабди.

Мүнөөдэр суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн нүхэд уралан нарижуулгын хүдэлмэридэ партком, завком, бусад хүтэлбэрилэгшэд туһалха гэһэн шүүмжэлэл хэнэ. Энэншье зүбтэй. Теэд бидэнэр уралан нарижуулгын хүдэлмэрие өөһэдөө үргэдхэхэ ёһотойбди. Тиигэхэ зуураа, ондоо тээһээ туһаламжа хүлеэгээд һуунгүй, техническэ Соведэйнгээ хүдэлмэридэ али болохоор туһалха ёһотойбди.

Республикымнай промышленностиин, барилгын организацинуудай уралан нарижуулагшадай, ухаалан зохёогшодой эдэбхитэдэй суглаан һаяхан үнгэргэгдэбэ. Энэ суглаан дээрэ уралан нарижуулагшадай бүхэсоюзна бүлгэмэй областной Соведэй түрүүлэгшэ Н. А. Блинов, ВЛКСМ-эй обкомой секретарь А. Орехов гэгшэдэй хэһэн элидхэлнүүд зүбшэн хэлсэгдээ.

Тус суглаан дээрэ уралан нарижуулгын хүдэлмэрие хүгжөөхэ, дутагдалнуудыень усадхаха тушаа хэлэһэн нүхэдэй үгэһөө эндэ толилогдобо.

УРАЛАН НАРИЖУУЛГЫН ХЭРЭГ УЛАМ ҮРГЭДХЭХЭ

(*Уралан нарижуулгын бүлгэмэй областной Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр БЛИНОВОЙ элидхэлһээ*)

КПСС-эй XXI съездын, партиин ЦК-гэй июниин Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон совет хүнүүд долоон жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөө үргэн далайсатайгаар дэлгэрүүлэнхэй. Манай республикын промышленна предприятинуудай коллективүүд долоон жэлэйнгээ даабарита түсэбүүдые 5—6 жэлэй туршада дүүргэхэ уялгануудые абаад, коммунистическэ ажалай бригадын, ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэл улам үргэдхэжэ байна.

Үйлэдбэри дээрэ шэнэ техникэ хэрэглэн, техническэ дэбжэлтэ туйлаха гээшэ ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын түлөө тэмсэлдэ гол үүргэ дүүргэхэ байһаниинь мэдээжэ. Харюусалга ехэтэй, экономическа шухала удхашанартай энэ хэрэгые гол түлэб инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, уралан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшод бэелүүлжэ оронхой. Эдэ новаторнуудай, бүхы хүдэлмэришэдэй ажалайнгаа бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар, республикымнай промышленность продукци үйлэдбэрилхэ 9 һарынгаа түсэбые 104 процент дүүргэһэн байна. Энэ үе соо үйлэдбэрилэгдэһэн продукциин хэмжээе нёдондоной энэ үеынхитэй жэшэбэл, 12 процентээр, ажалай бүтээсэ 8 процентээр дээшэлээ. Октябриин һайндэрэй хүндэлэлдэ мүрысэжэ байһан арбан түрүү предприяти 10 һарынгаа даабари болзорһоонь 4—5 хоногоор урид дүүргэбэ.

Республикымнай промышленна предприятинуудта ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэжэ байһан уралан нарижуулагшад олон. Тэдэнэр Эхэ оронойнгоо индустриальна областьнуудай уралан нарижуулагшадай жэшээгээр долоон жэлэй туршада 170 миллион түхэригһөө доошо бэшэ арьбалалта үгэхөөр уралан нарижуулгын дурадхал оруулха уялга абанхай. Тэрэ тоодо Улан-Удын мяханай комбинадайхид — 12, шэлэй заводойхид—4 миллион түхэригэй арьбалалта хэхэ байна.

Бурядай совнархозой, мүн нютагай промышленностиин предприятинуудай уралан нарижуулагшад абаһан уялгаяа дүүргэхын тула ехэ оролдолго гаргана. Үнгэрһэн 9 һара соо уралан нарижуулагшадай тоо 3400 хүрэтэр олошоржо, 4600 дурадхал оруулаа. Тэдээнһээ 3300-ниинь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, 18 миллион түхэригэй арьбалалта хэхэ арга олгоо.

Үйлэдбэри дээрэ техническэ шэнэ дэбжэлтэ туйлаха талаар энэ мэтын зарим тэды амжалта туйлагдабашье, үшөө ехэ дутагдалай бии байһание тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Промышленна томо, техническэ талаараа хүгжэнги предприяти—паровозо-вагонно заводто энэ хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана. 9 һара соо оруулагдаһан 832 дурадхалһаа 468-ниинь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээд, бэшэнниинь миин хэбтэнэ. Иимэрхүү байдал судна бүтээлгын заводто, автотранспортна 3-дахи контородо тохёолдонхой. Зарим предприятинуудта уралан нарижуулагшадай оруулһан дурадхалые үйлэдбэридэ удаанаар нэбтэрүүлхэһээ гадна, үгтэхэ ёһотой урмашуулгын шан багаар түлэнэ. «Бурстрой» трестын комбинадта иимэ ушар оло дахин үзэгдээ.

Мүнөө республика доторнай уралан нарижуулгын бүхэсоюзна бүлгэмэй областной Совет байгуулагдаа. Тус Совет саашадаа уралан нарижуулха хүдэлмэрээ улам һайжаруулхын тула оролдохо байна.

Уралан нарижуулагшадай эдэбхитэдэй суглаанда хабаадагшадай республикынгаа бүхы залуушуулда хандаһан

ХАНДАЛГА

Партиин XXI съезд оронойнгоо арадай ажахые хүгжөөхэ талаар ехэ зорилгонуудые табяа. Долоон жэлэй түсэбөөр 1965 ондо ажалай бүтээсые 45—50 процентһээ бага бэшээр дээшэлүүлхэ гэжэ хараалагданхай. Үйлэдбэри дээрэ шэнэ техникэ үргэнөөр хэрэглэн, үйлэдбэриин процессүүдые комплексноор онъһожоруулан, автомат техникэ хэрэглэжэ, энэ зорилгые бэелүүлжэ болохо байна. Тиимэһээ техническэ дэбжэлтын, гүрэнэй мүнгэ зөөри арьбалхын, продукциин өөрынь үные химдаруулхын түлөө тэмсэлые бүри үргэдхэхэ хэрэгтэй болоно.

Бурядай АССР-эй хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшад техническэ энэ дэбжэлтэ туйлаха талаар партиин ЦК-гэй шиидхэбэринүүдые һайшаан угтаһан байна.

Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын түлөө тэмсэлдэ уралан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшод туйлай ехэ үүргэ эзэлнэ. Уралан нарижуулгын хүдэлмэрие үргэдхэхын түлөө тэмсэлдэ республикымнай комсомолшууд болон залуушуул эдэбхитэйгээр хабаадалсажа оронхой. Байгша оной июльһээ сентябрь хүрэтэр үнгэргэгдэһэн конкурсдо 326 хүдэлмэришэд, инженер болон техникүүд хабаадалсаа. Тэдэнэр жэл соо 2 миллион түхэригэй арьбалалта үгэхэ аргатай уралан нарижуулгын 545 дурадхал оруулаа.

Хэгдэһэн хүдэлмэри ехэшье һаа, арга боломжоёо үшөөл багаар хэрэглэнэбди. Уралан нарижуулгын хүдэлмэридэ хүнүүдые олоор хабаадуулжа шаданагүйбди.

Республикынгаа уралан нарижуулагшадай эдэбхитэдэй суглаанай нэрэһээ промышленна предприятинуудай бүхы залуушуулда хандаха зуураа, ажал хэрэгээ наринаар хаража, барижа байһан станогоо шэнэдхэн хубилгаха, үйлэдбэриингөө технологие һайжаруулан, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхые уряалнабди. Уралан нарижуулагшадай зэргэдэ зоримгойгоор жагсажа, техникын ёһотой эзэд болоттыг!

Долоон жэлэй туршада уралан нарижуулагшадай фондодо залуу уралан нарижуулагшадай хүсөөр 60 миллион түхэригһөө бага бэшэ мүнгэ оруулхые уряалнабди. Энэмнай долоон жэлэй түсэбые уридшалан дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ оруулһан хубитамнай болохо байна.

ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭД АНХАРАЛДАА АБАГ

(*С. А. ВОРОНЦОВ, Кяхтын фабрикын механик*)

Манай фабрикын оёһон гутал хэр зэргэ оёгдонхой гэжэ таанад һананат?

— Муу даа, муу,—гэһэн харюу зал сооһоо дуулдана.

Бүтээһэн продукциимнай шанар яахадаа муу гээшэб гэхэдэ, нэн түрүүн, ажалаймнай оройдоол 60 процентнь онъһожоруулагданхай. Хоёрдохёор, манай фабрикын дирекци, партийна, профсоюзна организацинууд уралан нарижуулгын хүдэлмэрие тооногүй. Һаяхан ухаалан зохёолго, уралан нарижуулгада хүдэлмэришэдөө олоор хабаадуулхын зорилгоор урмашуулгын хэмжээ-ябуулга хараалха гэхэдэмнай зарим хүтэлбэрилэгшэд иигэжэ харюусаа:

— Таанад, тэрэ ухаалан зохёолгоёо түрүүн ажалда нэбтэрүүлэгты. Удаань урмашуулга тухайгаа бухгалтертай хөөрэлдэхэт.

Хүтэлбэрилэгшэдэймнай иигэжэ хөөрэлдэжэ байхада ямар хэрэг ажал бүтэхэ гээшэб? Энээн тухайда совнархоз һаналаа табижа, ажалыемнай урагшань ябуулалсаг лэ. Мүнөө ухаалан зохёолгын Совет эмхидхэжэ, хорёод хүнние гэшүүн болгожо абаад байнабди.

Бултанаймнай хэхэ хэрэг

(*Г. М. БАТИН, Баруун Тарбагатайн леспромхозой инженер*)

Леспромхозоймнай модошод КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумэй шиидхэбэрие бэелүүлэн, ажалдаа онъһон техникые ашагтайгаар хэрэглэхын түлөө мүрысэжэ эхилээ һэн. Пленумэй үнгэрһэн сагһаа хойшо леспромхозоймнай модошод уралан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын 9 дурадхал оруулжа, долооень ажалдаа нэбтэрүүлһэн байна. Жэлэй дүүрэтэр 6—7 дурадхал нэбтэрүүлэгдэхэ юм. Энээнэй ашаар 35 мянган түхэригэй алмалта мүнөө хэгдээд байнхай. Сэхынь хэлэхэдэ, манай модошод, илангаяа механизаторнууд энэ хүдэлмэридэ хүсэд хабаадуулагдаагүй байһаар. Леспромхозой партийна, профсоюзна, комсомолой организацинууд ухаалан зохёолгын ажалда модошодые олоор хабаадуулхын зорилгоор удаахан саг соо эмхидхэлэй хүдэлмэри һулаар ябуулна, тодорхой хэмжээ-ябуулга хараалаагүй.

Гансахан комсомол энэ хүдэлмэрие эрхилхэ бэшэ, профсоюзна организаци уралан нарижуулгын хүдэлмэрие үргэдхэхэ, мүрысөө эмхидхэхэ талаар оролдохо ёһотой. Тиимэһээ энэ хүдэлмэри бултанаймнай хэхэ хэрэг болоно.

Туһалагшагүйгөөр хүдэлмэрилнэб

(*А. А. КРИЖАНОВСКИЙ, Тимлюйн заводой түмэршэ дархан*)

Цементын заводто ажаллажа эхилһээр жэл хахад болооб. Уралан нарижуулагшадай мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, хүдэлмэришэдэй ажалые хүнгэн болгохо, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, гүрэнэй мүнгэн зөөри алмаха тушаа ехэ оролдолго гаргагдана. Минии оруулһан уралан нарижуулгын 8 дурадхалһаа 7-ниинь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ. Энээнһээ түрүүн шулуу буталдаг тээрмэдэ хэрэглэгдэдэг миил 12 хэрэгсэлые нэгэ хүдэлмэришэн халаан соогоо бүтээдэг байгаа. Тиигэхэ зуураа ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, материалаа арьбалха дурадхал оруулжа, шэнэ арга бии болгоһон байнаб. Энээнэй ашаар нэгэ хүдэлмэришэн халаан соогоо 85 боолто хэдэг болоо.

Би түмэршэ дархан байха зуураа, һүүлэй үедэ туһалагшагүйгөөр ажалладаг болооб. Заводоймнай ондоо 5 дархашуул туһалагшадтай байһаар. Уралан нарижуулгын арга хэрэглээд, 2 хүнэй хэхэ ажалые гансаараа даагаад байхадаа, жэл соо 20-ёод мянган түхэриг арьбалха аргатай болооб.

Бүгэдэ арадай мүрысөөндэ оролсожо, долоон жэлэй түсэбые дүрбэн жэлдэ дүүргэхээр шиидээ һэм. Мүнөө 1960 оной түсэбөөр хүдэлмэрилжэ байнаб.

...Г ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) Онохойн модоной комбинадай уралан нарижуулагшад: слесарь Ю. Бутко, инженер А. Зап... механик И. Ярущак, модошодой профсоюзай обкомой секретарь Р. Дереченко, комбинадай главна инженер Н. Опик ... хөөрэлдэжэ байна.

Л. Хайдуровай фото.

Улаан тугта хүртөөбди

(*И. Г. СТЕРХОВ, Зэдын комбинадай технорук*)

Техническэ дэбжэлтэ туйлаха талаар КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдтэй танилсахадаа манай комбинадай хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд шэнэ уялга абаһан юм. Тэрэ уялгын ёһоор, комбинадаймнай гол цехүүд долоон жэлэй түсэбые табан жэлдэ дүүргэхэ болоно. Тиигээд байхадаа ажалаймнай бүтээсэ 50 шахуу процентээр дээшэлхэ, продукциимнай үнэсэн 11,5 процентээр химдарха түсэбтэй. Хараалагдаад байһан энэ хүдэлмэрие гол түлэб шэнэ техникэ хэрэглэн туйлаха болонобди.

Манай үйлэдбэридэ жэл ерэхэ бүри бүтээсэ ехэтэй шэнэ техникэ олоор хэрэглэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, Холтосоной руднигта шэнэ түхеэрэлгэ хэрэглэһэнэй, хуушарһыень шэнэдхэн хубилгаһанай ашаар ажал ехэтэй хүдэлмэриһөө аяар 65 хүнние сүлөөлжэ, ондоо ажалда оруулһан байна. Тэрэшэлэн комбинадай бусадшье участогуудта ажалай эмхидхэл һайжаруулагдана. Байгша оной юһэн һарын туршада ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгэдэ зорюулагдаһан 428 үнэтэ дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, 3 миллион 940 мянган түхэриг алмагдаба.

Комбинадаймнай уралан нарижуулагшадай, ухаалан зохёогшодой Бүхэсоюзна бүлгэмэй организаци мүнөө 220 гэшүүдтэй болоо. Манай энэ бүлгэм хүдэлмэришэдэйнгээ оруулһан дурадхалые үдэр бүри шахуу хаража, зүбшэн хэлсэжэ, туһаламжа үзүүлжэ байдаг.

1959 оной нэгэдэхи, хоёрдохи кварталда комбинадаймнай уралан нарижуулагшадай коллективтэ совнархозой, бүхэсоюзна бүлгэмэй нэгэдэхи шан, дамжуулгын Улаан тугтайгаар барюулагданхай.

ТОО, БАРИМТАНУУД

☆ Республикымнай уралан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшодой тоо 1957 ондо 3327 байһан аад, 1958 ондо 3906 хүн болоо.

☆ 1957 онойхитой жэшэбэл, 1958 ондо уралан нарижуулгын 300 шахуу дурадхал нэмэжэ ороһон байна.

☆ 1958 ондо абтаһан уралан нарижуулга, ухаалан зохёолгын 5537 дурадхалһаа 4595-ниинь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ.

☆ Уралан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшодой дурадхалнуудые оруулһанай ашаар 1957 ондо 15 миллион 406 мянган түхэриг гүрэнэй мүнгэн алмагдаһан аад, 1958 ондо 21 миллион 435 мянган түхэригэй алмалта хэгдэһэн байна.

☆ Совнархозой предприятинуудай уралан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшодой тоо 1956 онойхиһоо хоёр шахуу дахин олошороо.

Һарын нүгөө талые буулган абаха үедэ (дээдэ зураг) замбуулинай дайдада түби хоорондын автоматическа станциин ямар байдалтай байһаниинь харуулагдана. Баруун талынь стрелкэнүүд Наранай туяагай шэглэлые харуулна.

* * *

Газар дээрэһээ харагдадаггүй, Һарын нүгөө талые түби хоорондын автоматическа станциһаа буулгаһан фотозурагуудые даб дээрэ шэнжэлжэ үзэһэнэй һүүлээр элирүүлэгдэһэн юумэнүүд гэхэдэ: 1. 300 километр диаметртай кратерна Ехэ далай — Москвагай далай; 2. Москвагай далайн астронавтнуудай тохой; 3. Урда далайн Һарын нүгөө талада гараһан хуби; 4. Циолковскиин добуунай тэг дундань байдаг кратер; 5. Ломоносовой добуунай тэг дундань байдаг кратер; 6. Жолио-Кюриин кратер; 7 Советский гэжэ хадын хүбшэ; 8. Хүсэл бодолой далай. Зурагай дундуур гараһан үргэлжэ зурлаа Һарын экватор болоно; таһалдаһан шугамынь Газарһаа Һарын харагдадаг, харагдадаггүй хубинуудай хоорондохи хилые тэмдэглэнэ. Зурагые даб дээрэ шэнжэлхэдэ лаб тодорхойлогдоһон юумэнүүд үргэлжэ зурлаагаар хүреэлэгдэнхэй; түхэлыень саашадаа наринаар тодорхойлогдохоор юумэнүүд таһалдаһан зурлаагаар хүреэлэгдэнхэй; үлдэгшэ хубинуудайнь фото материалнууд саашадаа шэнжэлэгдэжэ байна. Римскэ тоонуудаар Һарын харагдадаг хубиин юумэнүүд тэмдэглэгдэнхэй: I. —Гумбольдтын далай; II—Кризисүүдэй далай; III—Краево далай; IV—Долгито далай; V—Смитын далай; VI—Үрэжэлтэ далай; VII—Урда далай.

ТАСС-эй фотохронико.

Хилын саанаһаа

КНДР-эй Арадай Ехэ Суглаанай 6-дахи сесси хаагдаба

ПХЕНЬЯН, октябриин 28. (ТАСС). Ороной экономическа талаараа түргэнөөр хүгжэжэ байһанда тааралдуулан, арадай гэгээрэлэй хэрэгые шэнэдхэн хубилгаха тухай хуулиие КНДР-эй хоёрдохи зарлалай Арадай Ехэ Суглаанай зургаадахи сесси мүнөөдэр баталан абаа.

Тус хуулиин ёһоор, 1960-1961 онуудай һуралсалай жэлһээ хүсэд дунда һургуулинуудта һурагшад абтахаяа болижо, 1962 он хүрэтэр эдэ һургуулинууд болюулагдаха байна. 1960-1961 онуудай һуралсалай жэлһээ мүнөө бии байһан зарим техникумүүдтэ, 1961-1962 онуудай һуралсалай жэлһээ үлдэгшэ техникумүүдтэнь һурагшад абтахаяа болижо, 1964 он хүрэтэр техникумүүд болюулагдаха юм.

Шэнэ хуулиин ёһоор, юрэнхы болон техническэ эрдэмдэ нэгэн доро һураха техническэ дунда һуралсалай һургуулинууд байгуулагдаха. Долоон жэлэй һургуули дүүргэгшэдые абадаг мүнөө бии байһан техническэ һургуулинууд олон болгогдохо. 1962—1963 онуудай һуралсалай жэлһээ техническэ һургуулинуудта һураха уялгата һуралсал бэелүүлэгдэжэ эхилхэ.

Сесси хадаа үнгэрэгшэ сессиһээ хойшонхи үе соо КНДР-эй Арадай Ехэ Суглаанай Президиумэй гаргаһан Указуудые баталаа, Арадай Ехэ Суглаанай Президиумдэ нэмэжэ һунгалта хэжэ, Арадай Ехэ Суглаанай Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшоор Кан Рян Ук, Арадай Ехэ Суглаанай Президиумэй секретаряар Пак Мун Гю, Арадай Ехэ Суглаанай Түрүүлэгшын орлогшоор Ким Дык Нан, Корейн Арадай-Демократическа Республикын Верховно сүүдэй түрүүлэгшээр Хе Ден Сук гэгшэдые һунгаа.

Тиигээд сесси хүдэлмэреэ дүүргэһэн байна.

А. И. Микоянай Финляндида ошоод байһан тухай

ХЕЛЬСИНКИ, октябриин 28. (ТАСС). Эндэ хани ёһоор айлшалжа байһан СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо А. И. Микоян Раума городто үсэгэлдэр ошоо.

Раума оройдоол 20 мянган хүнзонтой болобошье, промышленна город, порт болоно. А. И. Микоянай үсэгэлдэр айлшалжа ошоһон «Раума-Репола» гэжэ акционернэ бүлгэмэй гол предприятинууд эндэ байдаг. «Раума-Репола» Советскэ Союзда эд бараа ехээр худалдадаг юм. Мүнөө жэлдэ энэ бүлгэм Советскэ Союзда 135,5 миллион түхэригэй судданууд болон бусад продукци худалдаха байна.

Городой ратушын үмэнэхи талмай дээрэ хүн зон олоороо суглараһан байгаа. Эндэ городой мэр Оксанен үгэ хэлэжэ, А. И. Микояниие амаршалаа.

Сугларагшадай нэрьемэ альга ташалган доро мэр Оксанен дурасхаалта бэлэг—Раума городой медаль А. И. Микоянда барюулаа.

А. И. Микоян харюугай үгэ хэлэхэдээ, хани халуунаар угтаһанайнь түлөө городой хүн зондо баясхалан хүргөө. Советско-финляндска хани барисаанай хүндэлэлдэ зорюулан, А. И. Микоянай юрөөл табихада, нэрьемэ альга ташалган болоо.

Вискозно целлюлозын заводые хараад, А. И. Микоян, бусад айлшад верфьдэ, машина бүтээлгын цехтэ ороһон байна. А. И. Микояниие, бусад айлшадые хүдэлмэришэд хаа хаанагүй хани һайнаар угтадаг байгаа.

Раумын верфь Советскэ Союзай ехэ захил дүүргэдэг байна. СССР-тэ эльгээгдэхэ 90 судна, тэрэ тоодо 10 танкер эндэ бүтээгдэһэн байха юм.

Механическа цехтэ ороходонь предприятиин хүдэлмэришэдэй главна этигэмжэтэ Ю. Куусио А. И. Микояниие хүдэлмэришэдэй зүгһөө амаршалаа.

Амаршалгын халуун үгынь түлөө А. И. Микоян хүдэлмэришэдтэ баясхалан хүргөөд, советскэ хүдэлмэришэдэй зүгһөө тэдэндэ амаршалга дамжуулаа.

Предприятиие хараһанайнгаа һүүлээр, айлшад фирмын клубта ошоо. Тэндэ «Раума-Репола» гэжэ акционернэ бүлгэмэй зүгһөө тэрэнэй генеральна директор П. Хонкаюури сайлалга хэжэ, А. И. Микояниие, бусад айлшадые хүндэлөө.

Үдэшэнь А. И. Микоян, бусад айлшад тусхай самолёдоор Хельсинкидэ бусажа ерээ.

Финляндиин ажал хэрэгэй хүнүүдэй түлөөлэгшэдые А. И. Микоян сайлалга хэжэ хүндэлбэ

ХЕЛЬСИНКИ, октябриин 28. (ТАСС). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо А. И. Микоян Хельсинкидэхи советскэ посольстводо үсэгэлдэр сайлалга эмхидхэжэ, Финляндиин ажал хэрэгэй хүнүүдэй түлөөлэгшэдые хүндэлөө.

Ядерна зэбсэг туршалга болюулха тухай зүблөөн хүдэлмэреэ һэргээбэ

ЖЕНЕВА, октябриин 27. (ТАСС). Ядерна зэбсэг туршалгые болюулха тухай договорой проект зохёохо талаар СССР-эй, США-гэй, Великобританиин түлөөлэгшэдэй зүблөөн мүнөөдэр дахяад хүдэлмэрилжэ эхилбэ. Англиин түлөөлэгшэ М. Райт мүнөөдэрэй заседани дээрэ түрүүлэгшээр һуугаа. Хэлсээнэй ямар байдалтай болоод байһые хаража үзэһэнэйнгөө һүүлээр, гурбан делегаци зүблөөнэй үзэмжэдэ табигдаһан документнүүдые зүбшэн хэлсэһэн байна.

Зүблөөнэй дахяад хүдэлжэ эхилхэдэ баруун гүрэнүүдэй делегацинууд хиналта хэхэ инспекци тухай асуудалаар советскэ дурадхалые зүбшөөхэ бэзэ гэжэ журналистнууд хүлеэһэн байгаа. Энэ асуудалые шиидхээд байгаа һаа, арсалдаанай гарадаг бусад асуудалнуудые гуримшуулха аргатай болохо, бүхы түхэл янзын ядерна зэбсэг туршалгые хэтын хэтэдэ болюулха тухай договор зохёолгые түргэдхэхэ таарамжатай эрхэ байдал бии болохо байна бшуу.

Америкын түлөөлэгшын хэлэһэн үгэ журналистнуудай урма таһаруулаа. Юуб гэхэдэ, США-гэй делегаци урдынгаа хараа бодол баримтална гэжэ энэ үгэһөөнь эли болоһон байна. Газар доро хэгдэһэн тэһэрэлгэ тухай асуудалаар дахяад хөөрэлдөө хэхые Америкын түлөөлэгшэ баадхаһан байна. Теэд энэнь хэлсээе унжагайруулхаһаа гадна, договор бэлэдхэхэ хэрэгтэ шэнэ бэрхэшээл тохёолдуулха байна бшуу.

США-гэй компартиин мэдүүлгэ

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 28. (ТАСС). США-гэй компартиин национальна гүйсэдхэхэ комитет хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ дамжуулан үгэһэн мэдүүлгэ соогоо Кубын хэрэгүүдтэ хамааралсалгые болюулхыень, Америкын газар дээрэһээ Кубын революцида харша этэгээдүүдэй ябуулга хэхые болюулхыень Холбоото Штадуудай правительствые уряалһан байна.

Эдэ эрилтэнүүдые һайшаахыень, Кубын арад болон правительствые дэмжэжэ байһанаа элирхэйлэн мэдүүлхыень уряалан, бүхы американецуудта, хамагай түрүүндэ хүдэлмэришэдтэ, тэдэнэй профсоюзуудта компарти хандаһан байна.

Буу зэбсэг бүхы дээрэнь, хүсэдөөр хуряаха тухай СССР-эй дурадхал ООН-эй Генеральна Ассамблей сессиин зүбшэхэ гол асуудал болоно

(Политическэ комитедтэ)

НЬЮ-ЙОРК, октябриин (ТАСС). Буу зэбсэг бүхы дээрэ хүсэдөөр хуряаха тухай СССР дурадхалые Генеральна Асса лейн Политическэ комитет үсэг дэр саашадань зүбшэн хэлсээ. К митедэй үглөөнэй заседани дээ советскэ делегациие толгойлоо В. В. Кузнецов үгэ хэлээ.

Буу зэбсэг бүхы дээрэнь, хү дөөр хуряаха тухай Советскэ Со зай дурадхал Генеральна Ассам лейн мүнөөнэй сессиин зүбш гол асуудал болоно гэжэ бултан зүгһөө мэдэрэгдээ. Мүнөө үе эгээн шухала тус асуудалые бо тоор, яаралтай түргэнөөр шиидх гээшэ хойшолуулашагүй хэрэг лоо гэжэ үгэ хэлэгшэдэй диилэ олонхидынь нэгэн һаналтайга онсолон тэмдэглэһэн байна. Х зониие алаха хюдаха бүхы буу з сэг усадхахые, гүрэнүүдэй зэбс хүсэнүүдые тараахые зүбшөө байһанаа үгэ хэлэгшэд элирхэй мэдүүлээ гээд советскэ түлөөлэ хэлээ.

Советскэ дурадхалай удхаша тухай, энээниие буруушаажа, По тическэ комитедтэ нэгэшье хү үгэ хэлээгүй тухай, тус асууда хэлсээ баталхын тулада хамта ехэ оролдолго гаргаха шухала һан тухай В. В. Кузнецов сааш дэлгэрэнгыгээр хэлэһэн байна.

Буу зэбсэг бүхы дээрэнь, х дөөр хуряаха тухай Советскэ С зай дурадхалай ехээр һайшаа һаниин буу зэбсэг хуряаха һа бодолые дэлхэйн бүхы оронуу үргэн олон хүн зоной ехэ дэб тэтэйгээр угтаһые харуулна.

Буу зэбсэг бүхы дээрэнь, х дөөр хуряалгые бэелүүлхэ хэмж нүүдые гүрэнүүдэй түргэнөөр хёохыень арадууд хүлеэжэ бай

Буу зэбсэг бүхы дээрэнь, х дөөр хуряаха тухай советскэ радхалые Генеральна Ассамбл һайшаагаа һаань, хүн тү тэниие дайнай аюулһаа хэтэ дэнь зайсуулха һайн һайхан зо го бэелүүлхэ хэрэгтэ шухала нэмэри болохо һэн гэжэ В. В. К нецов үгынгөө түгэсхэлдэ хэлэ

Перугэй түлөөлэгшэ А. Ул Колумбиин делегат У. Бер Афганистанай түлөөлэгшэ А. П вак, Болгариин делегат М. Т банов, Ганын делегат А. Косй Секки гэгшэд Политическэ ко тедэй үдэрэй заседани дээрэ хэлээ.

„Долоон жэлэй түсэб горьтойгоор үлүүлэн дүүргэгдэхэ“

ПРАГА, октябриин 28. (ТАСС). СССР-эй Верховно Соведэй сессиин нээгдэһэн тухай мэдээсэлые «Совет арад долоон жэлэй түсэбые дүүргэхэһээ гадна, үлүүлэн дүүргэхэ» гэһэн гаршагуудтайгаар «Руде право», «Праце», «Свободне слово» болон бусад газетэнүүд толилоо. Сессиин хүдэлмэридэ хэблэл гол анхаралаа хандуулна. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо А. Н. Косыгинай, СССР-эй Финансын министрын орлогшо В. Ф. Гарбузовай элидхэлнүүдэй дэлгэрэнгы удхые газетэнүүд эгээн лэ эли газарнуудта толилһон байна. Долоон жэлэй түсэбые үлүүлэн дүүргэхэ арга боломжонууд тухай А. Н. Косыгинай элидхэл соо хэлэгдэһыень «Руде право» газетэ тусгаар онсолон тэмдэглэнэ.

«Долоон жэлэй түсэб горьтойгоор үлүүлэн дүүргэгдэхэ» гэжэ «Свободне слово» газетэ тэмдэглэнэ.

Искусствын, уран зохёолой декадада бэлэдхэл

Номой шэнжэлэл

„Хабарай аялганууд“

Республикын залуу поэдүүдэй шүлэгүүдые хамтадхаһан «Хабарай аялганууд» гэжэ согсолбори нэрэдээ хүрэмөөр гараа гэжэ түбхын түрүүн тэмдэглэе. Эдэмнай жэлһээ жэлдэ хубилан бэхижэхэ, улам һүртэйгөөр зэдэлхэ, үнэхөөрөө залуу, хабарай аялганууд! Эдэнэй олонхинь ажабайдалай дадал дүршэлөөр дутамаг (авторнуудай зариман арай хори гаража ябана) байбашье, оршон тойрон байгаа юумые поэзиин нюдөөр харадаг, угаа һайхан коммунистическэ ерээдүйдэ этигэдэг байһандань баясамаар.

Агуу Ленинэй зааһан замаар
Алдарта партимнай хүтэлнэ.
Хурдан түргэн, бата алхамаар
Коммунизмдаа Эхэ оромнай
дүтэлнэ,—

гэһэн Цыдып Жамбаловай мүрнүүдые уншанабди. Колхозой залуушуулай гайхамшаг ажал хэрэгүүд тухай, хүдөө ажахыгаа хүгжөөлгэдэ тэдэнэй хабаадалга тухай Ц. Жамбалов бэшэнэ. Олонхи шүлэгүүдынь хүдөөгэй бодото байдал дээрэһээ абтанхай. «Һаалишан» гэжэ шүлэгынь һаяхан дунда һургуули дүүргэһэн хүбүүндэ зорюулагданхай. Һаалишанай хүндэшье, хүндэтэйшье ажалые зүбөөр харуулна.

Эхэ оронойнгоо хилые үдэр һүнигүй сахижа байдаг харуулшад мэтээр колхозойнгоо хонидые харууһалдаг хонишон тухай Дугаржап Жапхандаев бэшэхэдээ, поэзиин уран арга, зохид сасуулбаринуудые хэрэглэнэ.

Малша Цэбээн улам һэргэлэнээр
Манаан харуулаа эрхим сахина.
Үргэн оронойм часовой мэтээр
Үдэр һүнигүй малаа һахина.

Энэ нүхэрэй «Үглөөгүүр» гэжэ шүлэг хүнэй зүрхэ сэдьхэл дайраад абана. Шүлэг соо наранай гараха үе ехэ зохидоор харуулагданхай.

Үргэнхэн Алханын торгон хяраар
Үглөөнэй наран алтарба шараар...

Һонирхолтой, өөрсэ янзын шүлэгүүдые Цырен-Дулма Дондокова-Номын бэшэнэ. Багшын ажал тухай урин дулааханаар хөөрэнэ. Тэрэнэй «Нэгэ дуран тухай» шүлэг уншагшадые гуниглуулна, талархуулан баясуулна. Дайнда инаг нүхэрөө алдаад, үргэжэ абаһан хүбүүгээ тэрэнэйнгээ нэрээр нэрлэһэн эхэнэртэй харгыда уулзаһан тухайгаа хөөрэнэ. Энэ шүлэг эб найрамдалай һабагшатай. «Дуран тухай дууланаб» гэһэн шүлэгынь уран зөөлэхэнөөр шэхэндэ хадуугдана. Харин залуу поэтессын бэлигэй нүгөөдэ тала — шог, хошон шүлэгүүдэйнь энэ номдо оруулагдаагүй байһан гэмшэлтэй.

Владимир Петоновой зохёолнуудһаа лирическэ шүлэгүүдынь илгарна. Энэ нүхэр зүрхэ сэдьхэлэй утаһа дайрана, урин зөөлэхэн лирикэ бэшэдэг хүн байна. Шүлэгүүдынь маяг түхэлөөрөө зохид, уран найруулгатай.

Зулгыхан Чимита,
Зүрхыем шагныта,
Зөөлэхэн гараараа эльбиита...
..Арюухан Чимита
Анхаржа харыта,
Энээхэн зугааем шагныта.

Эдэ мүрнүүдые ухаандаа хадуугаад, дахин дахин дабтаха дуран хүрэнэ. «Поэдэй үдэр» гэһэн шүлэгынь мүн лэ гүнзэгы удхатай.

Дондок Улзытуевай богонихон шүлэгүүд илангаяа һайн. Тойрожо байгаа ажабайдалые хурса нюдөөр адаглап зураглаһан мүрнүүд, шүлэгүүд доторнь олонхон бии.

Түргэн түргэн сохилно
минии зүрхэн,
Түбэр, түбэр хатарна
бором.
Атар.

Шүлэгэй лирическэ геройн сэдьхэлэй долгилоон эдэ мүрнүүд соо харуулагдана, хатаржа ябаһан мориной тахын табараантай тэрэнэй зүрхэнэй нэгэдэн сохилхонь соностоходол гэнэ. Шүлэгэй хэмжүүр, ритм, үгэнүүд удхатаяа нягта холбоотой, бүри эли тодо боложо үгэнэ. Харин хүбүүнэй инаг басагандаа дүтэлхэ бүринь, уулзалгын ойртохо бүринь шүлэгэй мүрнүүдэй ритм аалидан хубилна.

Дүмүүхэнээр үүрһэнэ
Хазаар даран.
...Дүтэлнэл хаб инагтаа
Амияа даран.

Авторай «Бодолнууд» һайнаар уншагдана. Тэрэнь богонихоншье һаа, гүнзэгы удхатай шүлэгөөр эхилнэ.

Хониной арһан һэхүүргэ соо
Хоёр хүрөөдүй хэбтэхэдээ,
Эгээл һайхан шүлэгөө би
«Эжы-а!» гэжэ һүхирлэйб...

Хэдэхэн үгэ хэрэглэн, эхэ тухайгаа ямар урин дулааханаар, зүрхэ хайлуулмаар бэшэнэб!

Александр Жамбалдоржиев ажабайдалай, гэр тойроной байдал харуулһан үзэгдэлнүүдые һонирхолтойгоор, хүхюун зугаатайгаар зураглана. Тиимэ шүлэгүүд уншагшын бодолые нэгэ зүргэ руу шэглүүлнэ.

«Натюрморт» гэһэн гайхалтай зураг

Намда нэгэтэ дайралдаа һэн.
Тэһэрхээр бэлэн виноград харан,
Тэсэнгүй шүлэһэм һайралдаа һэн.
Умдаа харяама бүмбэгэ-арбуза,
Улаахан алимууд уряалан
хэбтээ.
Амаа ангайн урдань һуужа,
Атаархан хорхойтон һайса
хэбтээб.

«Гүнзэгы худаг» гэһэн шүлэг соогоо А. Жамбалдоржиев шухалашье, хэрэгтэйшье асуудал табина. Поэтическэ мэргэжэл тухай хэлээд, философско гүнзэгы тобшолол хэнэ. Һайн шүлэг бэшэлгые худаг малтажа уһа абаһан хүнтэй зүбтэйгөөр сасуулна.

...Сэдьхэлэй гүнһөө үгэнүүдые
иигэжэ.
Ши, нүхэрни, гаргажа һурал даа.

Энэ эрилтэеэ автор өөрөө бэелүүлхэ гэжэ оролдоно.

Мүнөө үеын бурьялма, бусалма ажабайдал тухайда Ким Ильин бэшэдэг. Энэ поэдэй мүрнүүд соо урдань хэрэглэгдээгүй образууд, сасуулбаринууд олон. Поэзиин шэрэ будагуудые шадамараар хэрэглэн, ажалша юрын хүнүүдэй ажал хүдэлмэри, ажабайдалые эли тодоор харуулна. Эндэ лектор басаган тухай сэдьхэлээ хүдэлэнгүйгөөр уншажа болохогүй шүлэг бии. Мүн «Якутска тракт» гэжэ шүлэгынь бодол болон темээрээ һонирхолтой. Үни урданһаа хойшо олон юумэ энэ тракт үзэһэн байха.

...Гэнжын ханхинаагаар
Тайгын нойрые һэреэн,
Хахархай сабхяар хамагша һэн.
Бурят хүбүүн
Булагай уһаар хүндэлэгшэ һэн.
Бусажа түргөөр
Россидаа ерээрэйт гэгшэ һэн.

«Хабарай аялганууд» гэжэ номые нээһэн шүлэг соо шэнэ амисхаал оронхой:

Үүдээ дэлин,
Үбсүү сэлин,
Үйлсэ гараһайб мүнөө!
Мүнгэн агаар
Мүнгэн сагаар
Мүнгэн хүгжэм хүдэлгөө.

Эдэнь хамагһаа залуу поэт Даши Дамбаевай мүрнүүд болоно. Тэрэнэй олонхи шүлэгүүд хүгжэм шэнгеэр ханхинана, бодолоороо билтарна.

Торголиг тэрлигээ хэдэрээд,
Тоншье һайхан даа тала.
Миралан, долгилон эбхэрээд,
Манатана аяар холо.
Бага наһанайм үлгы —
Баян энэ тала лэ.
Торголиг тэрлигынь минии
Түрэһэн эхын хормой лэ, —

гээд Дамбаевай хойноһоо Цырен-Дондок Хамаев дабтана. Энэ нүхэрэй шүлэгүүд соо арадай аман үгын баялиг, шэнэ янза түхэл, сасуулбари гэхэ мэтэ бии. «Далайн эрьедэ» гэжэ шүлэгтөө һууряа тоб байса олоһон үгэнүүдээр өөрынгөө бодолые уншагшадта хүргэнэ.

Шүлэгүүдые согсолон суглуулагша Цырен-Базар Бадмаев ехэхэн оролдолго гаргажа, залуу нүхэдэй зохёолнуудые зүбөөр шэлэжэ номдо оруулаа. Өөрөө бэлигтэй поэт һэн туладаа иимэ амжалта туйлаа гээшэ ха. Һайн талын хажуугаар согсолбори соо мүн һула, удхаар балар, түүхэй шүлэгүүдшье оронхой гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Энэнь ямар һанамжа түрүүлнэб гэхэдэ, уран зохёолшодой Союзиин талаар мэргэжэлээ дэ лүүлхэ хэрэгтэнь залуу зохёол тоо саг үргэлжэ туһа хүргэжэ ха зэргэтэй.

Бэлигтэй поэт Даши Дамба «Москвагай үйлсэдэ» гэһэн ш тэ хүжүүн, поэзеэр бага мүр оборoдуул дайралдана. Энэ ү шүлэгэйнь шанар доошолуулна

Ц. Хамаевай юрэнхыдөө һай бэшэгдэһэн «Үнэн дурлаа һэ гэжэ шүлэг соо иимэ мүрнүүд

Тиимэл хадаш, шамда этигэ
найдада
Тиимэл хадаш, халташ мар
шададаг

«Хадаш», «халташ» гэһэн шэ хажар үгэнүүд хэрэглэгдэх тааруугүй болгоно.

Залуу поэдүүд заримдаа ш гэйнгөө найруулгада, ганса үгэнүүдэйнгээ удхада хайша х гээр хандана, мүнөө үеын габ баатарнууд — хүдэлмэришэд, дөө ажахын хүдэлмэрилэгш ажабайдал, ажал хэрэгые у багаар харуулна.

Жэжэ божо «булуудхануу түүгээд яахамнайб.

Москвада болохо декадын у тээхэнэ «Хабарай аялгануу хэблэгдэһэниинь тон һайшаа байна.

Залуу поэдүүдэй саашадаа нэ амжалта түйлахыень хүсэе!

Е. БАРАННИКОВА, хэлэ б шэнжэлхэ эрдэмэй кандида

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕ

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам редактора—32-74, отв секретаря—27-37, отделов: партийной жизни—34-05, сельского хозяйства и советского строительства—47-59, промышленности и транспорта, пропаганды, информации—35-14, культуры—24-74, писем и рабселькоров—40-49, отдел переводов корректорская—35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н01183. г. Улан-Удэ. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 5095